

ΗΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΗΣ

ΣΥΝΕΓΓΑΖΟΝΤΑΙ

Χ. ΒΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΛΜΑΣ
Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΑΝΟΣ
Α. Π.
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΣΕΠΑΚΗΣ
Γ. Σ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΛΑΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ
ΑΧΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΔΗΣ

ΔΗΜ. ΗΛΙΑΔΗΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΧΡΟΝΑΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΜΠΕΡΤ
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΑΣΑΔΑΙΟΣ
Θ. ΖΕΡΗΣ
ΤΑΪΤΙΝΟΣ
ΡΑΙΚ ΒΑΥΣΑΛ - Ν. ΗΑΤΚΟ
ΑΙΜ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

SISMANOGLIO
MEGARO

ΧΑΡΗ ΣΑΝΣΠΟΥΛΟΥ

Ο ΒΙΟΛΙΣΤΗΣ

SISMANOGLIO
MEGARO

ΧΡΟΝΙΚΑ

Περίοδ. Β Χρ.Α'.—'Αρ 2, 'Ιούλιος 1945

ΠΑΝΑΡΜΟΝΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τῶν δέκα ἑπτὰ σου χρόνων πνέουν οἱ ζέφυροι
 γύρω στὸ ρόδινο μετάξινο χορμί σου,
 κι' ὅπως γυρτὸς ἐρωτικά ἀφογκράζομαι
 πάνω ἀπ' τὴν εὐθραυστη ὀλογάλανη ψυχὴ σου,
 τῶν κρίνων ντύνομαι τῇ θεῖα εὐαισθησία.
 Κι' ὦ θεσπεσία στιγμή
 μέσ' τῇ μυστηριακῇ σιγῇ τῆς νύχτας·
 ὦ, ἱερὴ στιγμή οἰκουμενική,
 καθὼς βαθειὰ σὰ θροῖσμα μουσικὸ
 ἀκούω τ' ὀλόλευκο φτερούγισμα
 ποὺ κάνουν φεύγοντας πρὸς τ' ἄστρα
 τὰ χερουβείμ τῶν τρυφερῶν ὀνείρων σου.
 Ἄκούω τὸ κῆμα τοῦ φωτὸς
 ποὺ ἀπ' τῆς Ἀγάπης τὴν καρδιὰ ἀκτινοβολεῖ
 καὶ κατακλύζει τὸ εἶναι σου.
 Ἄκούω τὴ μακρυνὴν ἠχὴ τοῦ κόσμου
 νὰ φτάνει σὰν κραυγὴ καὶ σὰν ἐπίκληση.
 Κι' ἀκούω μὲ δέος κι' ἔκσταση
 τὴ θριαμβικὴ τῶν γαλαξιών πορεία,
 τὴ μυστικὴ φωνὴ τοῦ σύμπαντος
 καὶ τὴ γαλήνια ἀνάσα τοῦ Θεοῦ...

Ἄκούω τὸ παναρμόνιο αὐτὸ τραγούδι
 σ' ἐξάίσιους κύκλους λυρικοῦς μέσ' τὴν ψυχὴ σου ν' ἀντηχεῖ,
 καὶ σβήνει καὶ διαλύεται τὸ ἐγὼ μου
 μέσ' τοῦ Παντὸς τῇ θάλασσα!..

Ἄλξης Πάλμας

ΑΡΧΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

ΤΑ ΣΥΚΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ

I

Οί πλαγιές τῶν βουνῶν τῆς Πάρνηθας καὶ τῆς Πεντέλης ἀπλώνονται ὀλόδροσες στὰ πόδια τῆς Ἀθήνας. Εἶναι δασωμένες ἀπὸ πεῦκα, ἀπὸ ἑληές κι' ἀπὸ ἀμπέλια. Ἐχουν ἀφθονα ὀπωρικά καὶ λουλούδια τὰ καλύτερα. Γιατὶ εἶναι ἀφθονες ἐδῶ τῶν νερῶν οἱ πηγές καὶ ὁ τραγουδημένος Κηφισσὸς κυλοῦσε καὶ κυλάει ἀκόμα τὰ νερά του. Ἐδῶ παραθέριζαν οἱ ἄρχοντες, οἱ ρήτορες καὶ οἱ σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας, ἐδῶ παραθερίζουν καὶ σήμερα. Στὴν Κηφισσιά, στὸ Ἀμαροῦσι, στὸ Ἡράκλι, στὴν Ἐκάλη.

Ἐδῶ ἡ ἑλῆά, τὸ δῶρο τῆς προστάτιδας Ἀθηνᾶς, εἶνε ἐξαιρετική. Ὅπως καὶ τότε εἶσι καὶ τότε ἡ ἀρχαία ἀθηναία παρασκεύαζε «ἐλαίας δρυπέτεις, ἀλμάδας καὶ κολυμβάδας.» Καὶ ἦλθε ἄλλος Θεός, ὁ Διόνυσος, ποὺ ἔμαθε τοὺς ἀθηναίους νὰ φυτεύουν ἀμπέλια, νὰ κáμνουν κρασί. Σὰν νὰ τοὺς εἶπε ξεκουρασθῆτε! Διῶξτε τὰ βάσανα ἀπ' τὸ μυαλό σας καὶ τονώσατε τὴ φαντασία σας στὴ μέθη τῆς τέχνης. Γι' αὐτό, ὁ ἀθηναῖος δὲν τρώγει ἂν δὲν ἔχη στὸ τραπέζι του κρασί. Κι' ὅταν γλεντᾶ οἱ «οἰνοχόοι παῖδες κρατοῦν ἐπὶ τῶν δακτύλων ἄκρων τὰς φιάλας.» Οἱ ἀρχαῖοι μάλιστα ἔπιναν, ξερονοῦσαν καὶ ξανάπιναν.

Πλάγι στὴν Πεντέλη σ' ἓνα μῶβ— μουντὸ χαράζει ἀμίμητα τὶς καμπύλες τῶν λοφοσειρῶν τοῦ ὁ Ὑμη-

τός. Ἐδῶ τρέφονται οἱ μέλισσες, ποὺ, ὅπως ἡ παράδοση λέγει, τηροῦνε ἀθάνατη τὴ φυλὴ τους, ἀπὸ γεννὰ σὲ γεννὰ καὶ πάντα στίς ἴδιες φωλιές. Ἔτσι τὶς τραγούδησε ἡ ἀρχαία ποίηση, γιατί εἶνε μαχητικές, εἶνε ἐτοιμες νὰ προστατεύουν τὶς νύφες ποὺ ὑπηρετοῦνε λίγο παρακάτω στὸ λαμπρὸ ἀπὸ σταλαχτίτες ἄντρο τοῦ Πάνα. Καὶ μὲ τὸ μέλι τους ἡ ἀρχαία ἀθηναία ἔπλαθε τὴ μελιτούτα, μαζί μὲ σεμιγδάλι καὶ μὲ γάλα, τὴν τούριτα τοῦ γάμιου.

Ἀπὸ τὰ ὀπωρικά τὰ πιὸ ὀνομαστά ἦσαν τὰ σῦκα. Φαίνεται ὅτι ὁ μεγάλος φιλόσοφος τῆς ἀρχαιότητος Πλάτωνας εἶχε πολὺ μεγάλην ἔπαυλη ἀνάμειξη Ἀμαροῦσι καὶ Ἡράκλι. Καὶ εἶχε τὰ ὠραιότερα σῦκα ποὺ καὶ σήμερα τὰ λένε βασιλικά.

Ἡ ἱστορία μᾶς λέγει, ὅτι ὁ μεγάλος βασιλεὺς τῆς Περσίας ἄκουσε γιὰ τὰ περίφημα τῆς Ἀττικῆς σῦκα κι' ἔκαμε τοὺς μεγάλους ἐκείνους πολέμους νὰ καταχτήσῃ τὴν Ἑλλάδα. Ὅπως δὲ ξέρουμε ἀπὸ τὴν ἀρχαία ρητορική δικογραφία ἡ ἀθηναϊκὴ πολιτεία γιὰ νὰ κρατήσῃ ἀφθονα τὰ σῦκα στὴν εὐδαίμονη πόλη ἔδωκε τὸ δικαίωμα στὸ συκοφάντη νὰ καταγγεῖλῃ στὸ δικαστήριον κάθε ἐξαγωγή σῦκων ἔξω τῆς Ἀττικῆς. Ἴσως καὶ οἱ σῦκαδες ἀκόμη τῶν χρόνων ἐκείνων νὰ εἶχαν λεπτότερα καὶ γευστικὰ φύλλα. Γιατὶ ἡ ἀθηναία παρασκεύαζε μὲ φύλλα σῦκαῶς τὸ θρίον, ἓνα εἶδος ὀμελέ-

τας μὲ αὐγά, βούτυρο καὶ σεμιγδάλι, ἰντυλιγμένα σὲ φύλλα συκῆς καὶ τηγανισμένα.

III
Ἐνα πρωῖνὸ φθινόπωρο ὁ Πλάτωνας σηκώθηκε ἀπὸ τὸν ὕπνο πρὶν ἀκόμη τοῦ Ἥλιου οἱ χρυσῆς ἀχτίνες χρυσίσουν τὴν θαυμάσια ἔπαυλη του. Ἀργότερα θὰ ἐρχόντανε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα οἱ μαθηταὶ νὰ ἐξακολουθήσουν μαζί του τὰ μαθήματα τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ ὑπῆρέτης τοῦ ἔφερε ἓνα ἑλαφρὸ προσφάγι καὶ σῦκα κρῦα — κρῦα καὶ δροσοστάλαχτα.

Μὰ ἡ ματιά του καὶ ὁ νοῦς του ἀντίκρουζαν πάντα τ' ὠραῖο πανόραμα ποῦ εἶχε μπροστά του. Καὶ ὅπως ἦταν βυθισμένος στὰ προβλήματα τῆς Δημιουργίας καὶ τῆς Ἡθικῆς τοῦ κόσμου γιὰ μὰ στιγμὴ κατὶ θυμήθηκε καὶ χαιρογέλασε. Τοῦ εἶχε στειλῆ μύνημα ὁ κυνικὸς φιλόσοφος Διογένης πὼς ἄκουσε ἓνα περίεργον ἔπαινο καὶ θὰ ἠθελε νὰ δοκιμάσῃ τὰ σῦκα τῆς ἔπαυλῆς του. Καὶ ὁ Πλάτωνας ἔτρεξε στὸ περιβόλι του.

—Γλαῦκο! Γλαῦκο! φωνάζει.

—Ὁ ἀφέντης μου τί θέλει;

—Πάρε ἓνα γερὸ καλάθι καὶ πάμε νὰ τὸ γεμίσουμε σῦκα. Πρόσεξε νὰ κόψῃς τὰ καλύτερα!

—Μὰ τὴ Δήμητρα, ἀφεντικό, ἐφέτος ὅλα τὰ σῦκα εἶναι τόσο καλά, ὅσο καμμιά φορὰ ἄλλη. Μὰ πάλι ἡ ἀφεντιά σου ξέρει καλύτερα. Ἐγὼ ἀνεβαίνω στὸ δένδρο καὶ σὺ διάταξε νὰ κόψω.

—Ἀνέβα σ' αὐτὴν! Εὐγὺς! καλὰ ἔκοψες αὐτὰ στὴ σειρά. Κόψε καὶ τ' ἄκουνα ἐκείνα... κατέβασε τὸ δεξιό σου κλῶνο! Ἐχει δυὸ φρουσκωμένα ποὺ ὁ χυμὸς τους στάζει μέλι... Κοίταξε καὶ ἀψηλότερα. Πολὺ καλά. Πρόσεξε μὴ τὰ ζουλήσῃς! Τὸ καλάθι γέμισε. Ὁ δοῦλος κα-

τέβηκε, σκέπασε μὲ σῦκόφυλλα τὸ καλάθι καὶ μαζεύοντας τὸ μανδύα του ρωτᾷ:—

—Γιὰ ποιὸν τὰ ἐτοιμάζετε, ἀφεντικό;

—Ὁ φιλόσοφος χαιρογέλα καὶ τοῦ λέγει. Γιατὶ ἓναν πολὺ μεγάλον ἀνθρώπον.

—Μεγαλύτερο ἀπὸ σένα ἀφεντικό;

—Βέβαια. Ἐγὼ εἶμαι ἓνας ἀνθρώπος ὅπως ὅλοι οἱ πολῖτες τῆς Ἀθήνας. Τρώγω ὅπως τρῶνε οἱ ἄλλοι, κοιμοῦμαι ὅπως κοιμοῦνται κι' ἐκεῖνοι, περπατῶ ὅπως κι' αὐτοί.

—Καὶ αὐτὸς τί ἄλλο κάμνει;

Αὐτὸς τρώγει ψωμί καὶ χορτάρι, κοιμάται μὰ ἐδῶ μὰ ἐκεῖ, γιατί σπῖτι του εἶναι ἓνα βαρέλι ποὺ κυλάει καὶ περπατεῖ πάντα μονάχος. Δὲν συμφωνεῖ μὲ κανένα.

—Μὴ λές, ἀφεντικό, τὸ Διογένη; .. Μὲ συμπάθειο, ἀφεντικό, αὐτὸς εἶναι κυνικὸς καὶ ζῆ σὰν τὰ σκυλιά.

—Γιὰ κοπίασε νὰ ζήσης ἔτσι καὶ σὺ. Τότε θὰ καταλάβῃς πόσο δύσκολο εἶνε. Πάρε τὰ σῦκα καὶ δόστα του. Θὰ τὸν εὔρης κάπου στὴν ἀγορά, στὸν Κεραμεικὸ, στὸν Κολωνό, ἴσως στὸ γυμναστήριον.

III

—Μεγάλος φιλόσοφος, σὲ χαιροτῶ! .. ἔ, μέγαλε φιλόσοφε... σὲ χαιροτῶ.

Ὁ Διογένης ξαπλωμένος ἔξω ἀπὸ τὸ γυμναστήριον ἔβγαλε τὸ κεφάλι του ἔξω ἀπὸ τὸ βαρέλι καὶ τὸν κοίταξε.

—Ποιὸς εἶσαι;

—Μὲ στέλνει τὸ ἀφεντικό, ὁ μεγάλος φιλόσοφος ὁ Πλάτωνας. Σὲ χαιροτάει.

—Δὲν λές καλύτερα ὁ πολυλογᾶς Πλάτωνας... καὶ τί θέλει;

—Σοῦ στέλνει ἀπὸ τὴν ἔπαυλη του ἓνα καλάθι σῦκα ποὺ τοῦ ζήτησες.

— Ένα καλάθι σῦκα! Καὶ τί νὰ τὰ κάμω; . . . Παντοῦ σπάταλος . . . ἀλοίμονο! Νά! τί θὰ πῆ Πλάτωνας! Νά εἶνε πολυλογᾶς, ὅπως εἶνε καὶ πολυφαγᾶς καὶ πολυπράγμονας. Σ' ὄλα σπάταλος.

— Ὁ δούλος τὸν κοίταξε μ' ἓνα εἶδος φρίκης γιὰ τὴ βλαστήμια ποὺ ἄκουσε.

— Φέρε τὸ καλάθι κοντά!

— Ὁ Διογένης πῆρε δυὸ σῦκα καὶ λέγει στὸν δούλο.

— Πῆς τοῦ ἀφεντικοῦ σου, πὼς εἶνας Διογένης δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα καλάθι γιὰ νὰ ἐχτιμήσῃ τὰ σῦκα του καὶ ξανάβαλε τὸ κεφάλι του στὸ βαρέλι νὰ προφυλαχθῆ ἀπὸ τὸν ἥλιο.

— Ἡ ἱστορία δὲν μᾶς λέγει τὴν ἀπάντησιν τοῦ Πλάτωνα.

Ἄθῆναι 1939

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΑΠΟΚΤΗΝΩΣΗ

Πάει χρόνος ποὺ μὲ θάψανε τῆς πολιτείας τὰ σπίτια.
Θάλασσα, ὄριζοντ' ἀνοιχτό, χρόνος νὰ τ' ἀντικρύσω.

Κάθε πρωὶ γιὰ βαρειά διαβήματα κινουῦμε
Τὰ τυπικὰ χαμόγελα, τὰ κρύα προεξοφλώντας,
Τ' «ἀδύνατο πρὸς τὸ παρὸν» καὶ τὰ ξαναπεράστε»
Ποὺ στερεότυπα, ἀναπόφευγα μᾶς περιμένουν.

Ἦθελα νᾶξερα ἂν καὶ σεῖς τῶχστε δοκιμάσει,
Μὰ γὼ τὸ πρωὶ, μὲς στὸ autobus, ταχτικά θὰ τὴ νειώσω
Μιά ἀποθυμιά ποὺ ἀχόρταγη μοῦ πλημμυρᾶ τὰ στήθια:
Τὸ ταξίδι π' ἀρχίνησα ποτὲς νὰ μὴν τελειώσει,
Νὰ μὴ μὲ πάει τ' ἀμάξι ἐκεῖ ποὺ πρέπει νὰ κατέβω,
Μὰ νὰ μὲ πάει κι' ὄλο νὰ πηγαίνω . . . νὰ πηγαίνω . . .
Καθὼς στὰ παραμύθια. Καὶ καινούργιους μαχαλάδες,
Πάντα καινούργιους νὰ περνᾶ καὶ γνώριμοι νὰ μοιάζουν,
Ἔτσι π' οὐδὲ παράξενα πράγματα νὰ κυττάζω
Καὶ νὰ κουράζουμαι κι' οὐδὲ τὰ ἴδια καὶ νὰ βαριέμαι.
Νὰ μὴ νυχτώνει νὰ μὴν ξημερώνει, μόνε πάντα
Τὸ ἴδιο αἰώνιο σούρουπο νὰ μὲ περικυκλώνει
Καὶ πιά μέσα στὸ τράνταγμα ποὺ θὰ μὲ νανουρίζει,
Νὰ ξενοιάσω . . . Αὐτὸ ζητῶ μονάχα: νὰ ξενοιάσω . . .

ΟΥΪΜΟΙ ΑΝΤΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΣΜΟΙ

Ἐνα μνημεῖο θλιβερὸ τῆς σύχρονῆς μας διανόησης εἶναι κι' ἡ ἐπιπολαιότητα κι' ἡ ἀσυχώρητη προχειρολογία. Κατάντησε φαινόμενο συχνὸ πολλοὶ ἄνθρωποι νὰ προβάλλουν τὴν ἀτομικὴ τους ἄρρωστη ψυχοσύνθεση στὸν ἔξω κόσμον μ' ἓνα σωρὸ παιδρολογίες, παιδαριωδίες, ἱερεμιάδες, προγραφές καὶ ψευτοἰσχυρισμοὺς ποὺ δὲν ἔχουν κἂν τὸ χάρισμα τῆς πρωτοτυπίας. Χωρὶς μιὰ στοιχειώδη ἱστορικὴ συνείδηση μεθοῦν μέσα στὸ θόρυβο τῶν λέξεων καὶ τῶν λόγων τους καὶ χαῦνοι ἀπορροφοῦν τ' ἀπόσταγμα μιᾶς ιδιότυπης βλακειᾶς. Καὶ μεθυσμένοι ἐξαπολοῦν τοὺς πηθικοὺς χρησμοὺς καὶ τοὺς διασυρμούς τῶν πάντων. Αὐτὴ τὴν ἀλγεινὴν ἐντύπωση μοῦ προξένησαν τὰ ὀχιλίγα σύχρονά μας ἀναθέματα ἐναντία στὶς θετικὲς ἐπιστῆμες ποὺ — εἴτε τὸ θέλουμε εἴτε δὲν τὸ θέλουμε — στέκονται οἱ πιὸ σπαρταριστὲς πραγματικότητες τῆς ζωῆς μας. Τὸ φαινόμενο φυσικὰ δὲν εἶναι νέο. Τ' ἀναθέματα αὐτὰ ἀκούστηκαν πολλὲς φορὲς καὶ τ' ἀναμνηρυστικὰ ἀπὸ τότε ἠδονίζονται ἐκστατικὰ στ' ἀναμάσημά του. Καὶ μόνον ὁμως αὐτὸ φτάνει γιὰ νὰ βγεῖ τὸ ὀδυνηρὸ συμπέρασμα πὼς ἀκόμα μερικοὶ ἄνθρωποι, σὲ νοημοσύνη τοῦλάχιστο, δὲν ξεπέρασαν κἂν οὔτε τὶς μετριότητες. Μὲ τὴν πλασματικὴν ὑπόθεσιν τῆς μακαριότητος τοῦ προεπιστημονικοῦ ἀνθρώπου, μ' ὄλους τοὺς καννιβαλισμοὺς του, τὶς προλήψεις, τὶς δεισιδαιμο-

νίες καὶ τὶς κτηνωδίες του, δικαιολογοῦνται μπρὸς στὴν ἀνεύθυνη συνείδησή τους κι' ἐπαναπαύονται στὶς ἀρνητικὲς καὶ χασομέρικες φωνασκίες τους!

Εἶναι γνωστὸ πὼς οἱ Ἑβραῖοι τῆς Γραφῆς ζητώντας κάποιον γιὰ νὰ τοῦ φορτώσουν μιᾶς ὀλάκερης χρονιάς τὶς ἁμαρτίες κατάφυγαν σ' ἓνα τράγο. Τὸν ἀποδιοπομπαῖο τράγο. Ἀπὸ τότε τὰ πράγματα δὲν ἄλλαξαν καὶ πολὺ γιὰ πολλοὺς. Σ' αὐτοὺς ἡ νοημοσύνη ἐξελίχτηκε τόσο μόνον, ὅσο φτάνει γιὰ νὰ μὴν τοὺς κάνει πιά ἐκεῖνος ὁ τράγος. Ξεπερνώντας ὁμως τὶς πρόχειρες τραγήσιες λύσεις, ξέπεσαν σὲ κάποιες ἄλλες λύσεις, αὐτὴ τὴν φορὰ κωμικοτραγικὲς. Εἶπαν: Φταίει ὁ πολιτισμός! Φταίει ἡ ἐπιστήμη! Φταῖνε οἱ ἐπιστῆμες οἱ θετικὲς! Κι' ἀπ' τότε — ὦρα κακὴ — ὄλες οἱ ἀνθρώπινες κακίες φορτώθηκαν στὶς ἐπιστῆμες.

Ὅσο κι' ἂν τὸ πρᾶγμα φαίνεται κωμικὸ, κάτω ὁμως ἀπ' αὐτὸ ξετυλίγεται ἓνα μεγάλο δράμα. Τὸ αἰώνιο κασσιανικὸ δράμα τῶν ἀνθρώπων ποὺ συναισθάνονται τὶς πολλὲς ἁμαρτίες τους καὶ ποὺ ἀναζητώντας τὸν τράγο τους αὐτὴ τὴν φορὰ τὸν βρίσκουν στὴν Ἐπιστήμη! Πλάνη τραγικὴ. Ἐδῶ δὲν πρόκειται ν' ἀναλάβομε τὴν υπεράσπισιν καὶ τὴν ἀπολογία τῆς συκοφαντημένης ἐπιστήμης. Αὐτὸ σὲ κωμικότητα θὰ ξεπερνοῦσε καὶ τὰ γιουχαΐσματα τ' ἀντιεπιστημονικά. Εἶναι ἄλλωστε πάντα πολὺ ἀνιαρὸ

ν' αναιρεϊς πλάνες νεκραναστημέ-
νες και να κυνηγᾷς βρυκόλακες.
Ἐμᾶς ἄλλος εἶναι ὁ σκοπός μας.
Θέλομε να δώσομε μιάν ἐξήγησι
στ' ἀνώμαλο αὐτὸ φαινόμενο και
να ανακαλέσομε τοὺς ἀνθρώπους
ποὺ κατὰ καιροὺς γίνονται οἱ ἀρ-
γόσχολοι εἰσηγητῆς του. Πρὶν ὅμως
ἀπ' αὐτὸ χρωστῶ μιάν ἐξήγησι.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς τὸ μεγάλο
ὄνειρο ποὺ δημιούργησε ὁ ἐπιστη-
μονισμὸς στὸν περασμένο αἰῶνα,
ἦταν ἓνα ὄνειρο χιμαιρικό. Ὁ Νι-
τσιχὸς ὑπεράνθρωπος, ὁ Παλαμι-
κὸς Γυφτος κι ὅλοι οἱ ἥρωες τοῦ
Ibsen στάθηκαν οἱ μεγάλες μορφῆς
τοῦ φανταχτεροῦ ἐκείνου μύθου.
Πολὺ σωστὰ ἓνας δικός μας στο-
χαστῆς ὑποστήριξε πὼς, ἐνῶ ὁ ἐπι-
στημονισμὸς στάθηκε ἡ φυσικὴ ἀν-
τίδραση ἐναντία στοὺς ἀδέσποτους
κι ἀνεδαφικούς ἰδεαλισμούς, στὰ
στερνὰ κατάντησε κι ὁ ἴδιος μιὰ
χιμαιρική μεταφυσικὴ και οὐτοπικὴ
θεωρία. Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Ὁ
scientismus μόνος του δὲ μπορού-
σε νὰ εἶναι ἡ μεγάλη ἀναμενόμενη
λύσι. Παράλληλα ἔπρεπε νὰ τρα-
βῆξει μπροστὰ κι ἡ ἐπιστῆμη τοῦ
ἀνθρώπου, ἡ ἀνθρωπογνώσι, νὰ
ποῦμε, στὴν Ἀντλερική της σημα-
σία. Αὐτὸ δὲν ἔγινε. Αὐτῆ τῆ φο-
ρὰ ὁ ἀνθρώπος τῶν μηχανῶν ἀγνόη-
σε πολὺ τὸν ἑαυτὸ του. Σ' αὐτὸ
ὅμως δὲν φταῖνε οἱ μηχανές, φταῖνε
ὁ ἴδιος ὁ ἀνθρώπος. Ὁ ἐπιστημο-
νισμὸς ὅσο κι' ἂν δὲν εἶναι ἡ μεγά-
λη ὀλοκληρωμένη λύσι, δὲν παύει
ὅμως και νὰ ἀποτελεῖ μιάν ἀπολυ-
τωτικὴ πραγματικότητα, ποὺ πε-
ριμένει τοὺς ἠθικούς, λεύτερους
και λιγώτερο φαντασιόπληκτους ἀν-
θρώπους ποὺ θὰ τὴν χαροῦνε. Πο-
λὺ διαφωτιστικὸ στὴν περίπτωσή
μας εἶναι και τὸ γεγονός, πὼς τὸ

ἀντίθετο πέρα ὡς πέρα πείραμα ἐ-
παναλήφθηκε κάποτε στὴν κλασι-
κὴ Ἑλλάδα. Ὁλόκληρος ὁ χρυσοῦς
αἰὼν ἔχοντας γιὰ σύνθημα τὸ γνῶ-
θι σαυτὸν καταπιάστηκε ἀποκλει-
στικὰ μὲ τὸν ἀνθρώπο κι' ἀγνόησε
τὴ θετικὴ ἐπιστῆμη. Ὁ ἴδιος ὁ πα-
τέρας τῆς Μηχανικῆς, ὁ Ἀρχιμήδης,
ἀργότερα ἀποκήρυξε τὴ Μηχανικὴ
ἀποκαλώντας τὴν «βαναυσουργία»,
μόνο και μόνο γιὰ τὴ θεω-
ρία τὸν κατέβαλε τὴν πράξη. Ὑστε-
ρα ἀπ' αὐτὰ κι' ἐδῶ ἡ ἀποτυχία
ἦταν μοιραία. Ὅλες οἱ ὑπερβατι-
κῆς κοσμοθεωρίες, οἱ ἰδανικῆς ἠθι-
κῆς και θεωρητικῆς αἰσθητικῆς δὲ
μποροῦσαν νὰ σώσουν τὸν πανέμορ-
φον ἐκεῖνο κόσμον ἀπὸ τὶς βαρβα-
ρες λεγεῶνες τῶν Μομμίων. Αὐτὸ
τὸ πιστεύει κι' ὁ μεγάλος φυσιοδί-
φης Du Bois — Reymond. «Ἡ
ἐλλειψη θετικῶν γνώσεων στάθηκε
ὀλέθρια γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Σ'
αὐτὸ βρῖσκεται μιὰ ἀπὸ τὶς σπου-
δαιότερες αἰτίες τῆς παρακμῆς τοῦ
ἀρχαίου κόσμου. Ἡ μεγάλη συμ-
φορὰ ποὺ ἐπλήξε τὴν ἀνθρωπότη-
τα, οἱ ἐπιδρομῆς τῶν βαρβάρων
στὶς περιοχῆς τῆς Μεσογείου, θὰ
μποροῦσε ν' ἀποφευχτεῖ, ἂν οἱ ἀρ-
χαιοὶ κατεῖχαν τὶς φυσικῆς ἐπιστῆ-
μες στὸ σημερινὸ βαθμὸ... Ὁ
ἀρχαῖος πολιτισμὸς καταστράφηκε,
γιὰ τὴ χτίστηκε πάνω στοὺς ἀμμοὺς
τῆς αἰσθητικῆς και τῆς ἀφηρημέ-
νης σκέψης ποὺ ὁ χεῖμαρρος τῶν
βαρβάρων τὶς παρέσυρε ἀλύπητα...»

Ἔτσι ἡ ἱστορία δείχνει πὼς οἱ
μονόπλευρες λύσεις δὲν ἀρκοῦν. Γιὰ
ὅλες ὅμως τὶς τυχόν μονομέρειες
ὑπεύθυνος εἶναι ἀποκλειστικὰ ὁ ἀν-
θρώπος. Ὅλα τ' ἄλλα εἶναι τῶν ἀν-
θρώπων ἔργα ποὺ στὴ φύση τους
λίγο ἢ πολὺ εἶναι «ἄοσμα, ἄχροα
και ἄγευστα» και ποὺ ὁ ἀνθρώπος

ὁ ἴδιος ἔρχεται νὰ τὰ βρωμίσει,
νὰ τὰ μαυρίσει, νὰ τὰ κάνει φαρ-
μάκια. Αὐτὸς καθαυτὸς ὁ ἐπιστη-
μονισμὸς σὲ τίποτε δὲ φταῖνε. Ὁ
Ἱερὸς Χρυσόστομος θέλοντας νὰ
τονίσει τὴ Μοῖρα και τὴ βαρεία
εὐθύνη ποὺ βαρύνει τὸν ἀνθρώπο
ἔφερε γιὰ παράδειγμα τὸ σίδηρο.
Ἄπὸ τὸ σίδηρο — ἔλεγε — γίνεται
τὸ δρεπάνι ποὺ θερίζει τὴ χρυσοῦ
εὐλογία τοῦ σταριοῦ. Ἄπὸ τὸ σί-
δηρο γίνεται και τὸ μαχαίρι ποὺ
τὸν ἀδελφὸ σκοτώνει. Τὸ σίδηρο
τί φταῖνε;

Αὐτῆ τῆ φορὰ ὅμως οἱ Μοι-
ραῖοι μας δὲν κάνουν οὔτε καν
τὸν κόπο νὰ ρωτήσουν: Ποιὸς
φταῖνε; Φταῖνε ἡ ἐπιστῆμη, δογμα-
τίζουν και περνοῦν. Κι' αὐτῆ τῆ
φορὰ ὅμως, αὐτοὶ οἱ ἀνύποπτοι μα-
κάριοι περάτες δὲν πρέπει νὰ πε-
ράσουν ἀπαρατήρητοι. Αὐτῆς οἱ ἀ-
πειθάρχητες διάνοιες, π' ἀλλοιθω-
ρίζουν πρέπει ν' ἀκούσουν μιὰ συμ-
βουλή. Ἀκόμα και τὰ πιὸ θεαμα-
τικὰ σχήματα λόγου τῆς πιὸ λογά-
δικης ρητορικῆς δὲν στέκονται φράγ-
μα ἱκανὸ γιὰ ν' ἀναχαιτήσουν τὸν
μεγαλειώδη ἐπιστημονικὸ χεῖμαρ-
ρο ποὺ μεγαλόπρεπα κυλάει μπρο-
στὰ τὰ ρέματά του. Ἐκεῖνοι ποὺ
ἀληθινὰ πονοῦν τὸν Ἀνθρώπο,
ἀντὶ παράφορα νὰ γιουχαῖζουν τὶς
Ἐπιστῆμες, εἴτε ἀπὸ πίστη ἀναδρο-
μικὴ σὲ προεπιστημονικῆς μακαριό-
τητες εἴτε μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ

μπορέσουν μιὰ μέρα σὰν Ἀπόλλω-
νες, γδέρνοντάς μας σὰν Μαρσύες
νὰ μᾶς ἀφαιρέσουν τὴν ἐπιστημο-
νικὴ μας ὄντοτητα ἢ και ν' ἀκίνη-
τήσουν ξαφνικὰ τὰ πάντα μ' ἓνα
«Στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαῶν και
ἡ σελήνη κατὰ φάραγμα Αἰλών»,
ἐκεῖνοι ποὺ πονοῦν ἀληθινὰ, τὸ
καλύτερο ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν —
ἂν μάλιστα τυχαίνει ν' ἀντιπροσω-
πεύουν τὶς πνευματικῆς Ἐπιστῆ-
μες — εἶναι νὰ ἐτοιμάζουν τὶς κοι-
τῆς ποὺ θὰ δεχτοῦν τὰ νάματα τοῦ
ἐπιστημονικοῦ ποταμοῦ, γιὰ νὰ στα-
θεῖ ἡ ἐπιστῆμη ἀληθινὴ δροσιὰ κι'
εὐλογία κι' ὄχι κατάρα και δρόλα-
πας. Κάθε ἄλλη φωνασκία παρά-
φωνη, εἶναι ἀσυχώρητη και δείχνει,
ὅπως πολὺ σωστὰ παρατήρησε ὁ
Anatole France, διαθέσεις μυστικι-
στικῆς, ποὺ κάποτε ἐκφράστηκαν
μὲ τὸν ἀρρωστημένο ρωμαντισμὸ,
και σήμερα ἐκδηλώνονται μὲ τὸν δια-
νοητικὸ ὑστερισμὸ και τὴν πνευμα-
τικὴν ἀναπηρία. Χωρὶς ἀγωνιώδεις
νοσταλγῶν φωνῆς και χιμαιρικῶν
ἀσύστατες ἀερολογίες, πρέπει οἱ
ἀνθρώποι τοῦ πνεύματος νὰ πιστέ-
ψουν συνειδητὰ σὲ κάποιες τῆς
ζωῆς πραγματικῆς ἀξίες, σὲ μιὰ
βιοθεωρία σεμνῆ, ποὺ ἀγκαλιάζει
τὸν ἀνθρώπο μὲ τὶς ἐπιστημονικῆς
του κατακτήσεις, σ' αὐτὴν συνει-
δητὰ νὰ πιστέψουν και πιστὰ νὰ
τὴν ὑπηρετοῦν.

ΔΗΜ. ΜΑΝΟΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

ΑΧΜΕΤ ΧΑΣΙΜ

Συμπληρώθηκαν δώδεκα χρόνια από τον θάνατο του 'Αχμέτ Χασίμ, του μοναδικού συμβολιστή ποιητή της Τουρκίας. Κι' ακόμα, κάθε φορά που του γίνεται το φτωχικό φιλολογικό μνημόσυνο — μαζεύονται πέντε — δέκα λάτρεις του γύρω στον ταπεινό του τάφο εκεί στο Έγιούπ — αρχίζει την άλλη μέρα, τις άλλες μέρες στη συνέχεια, να οργανώνεται γύρω στο όνομα του ή αδυσώπητη Κριτική. Αυτή που κι' όταν ακόμα ζούσε ο Ποιητής, χωρίζονταν σε δυο στρατόπεδα: "Άλλοι τον ανέβαζαν στα ούρα να κι' άλλοι τον κρέμνιζαν στα Τάρταρα.

Γιατί ο 'Αχμέτ Χασίμ, και τώρα ακόμα δεν είναι για το «πολύ κοινόν.» Κατηγορούν την ποίηση του για ακατάληπτη, σκοτεινή στην απόδοση της κεντρικής ιδέας. "Όμως ο Χασίμ δεν περιγράφει: Υποβάλλει. Στην ποίηση του Χασίμ δύο στοιχεία κυριαρχούν απ' άκρη σ' άκρη: χρώμα και άρμονία. Γι' αυτόν, ή ποίηση, ή αληθινή ποίηση δεν μάς μαθαίνει κάτι, μάς κάνει να αιστανθοῦμε αυτό το κάτι. Δεν παραδέχεται μοχλό στην Ποίηση την ιδέα, αλλά τη φόρμα. αλλά τον ρυθμό. Ακολουθεί την ιδέα του Βαλερύ: 'Ο Πεζός λόγος είναι το βάδισμα, ή ποίηση είναι ο χορός. Στο βάδισμα τά πόδια, δουλεύουν για κάποιο σκοπό. Στον χορό δουλεύουν άσκοπα, μόνο για

μιάν ευχαρίστηση. Τέτοια είναι και τα τραγούδια του Χασίμ. 'Ο χορός της πεταλούδας — ψυχής επάνω στ' άνθη του κήπου του 'Ωραίου.

'Ο 'Αχμέτ Χασίμ θέλει την ποιητική τέχνη ένόραση της ζωής δια μέσου του όνειρου. Το άβέβαιο με το θετικό. Το «πιστεύω» της τέχνης του βρίσκεται στο μοναδικό αυτό για την πρωτοτυπία του τετράστιχο, όπου σαν άλλος όμολογητής μιλεί για την Ποίηση, τη δική του Ποίηση.

Κατάλαβε το όπως κι' αν θές. Για ιδέες: Βρισκόμαστε στον κλαδών την κορφή. Προς το φεγγάρι πιο κοντά μισό δρόμο μαθές, και μισό δρόμο πιο μακριά απ' τη γη.

'Ακούστε τον στο πρωτότυπο:

Nasil istersen öyle dinle. Bakın: dalların zirvesindeyiz ancak. Yani yoldan ziyade maha yakın Yani yoldan ziyade yerden uzak.

Αυτό το αιώρισμα, το άσταθές και άβέβαιο, είναι το νανούρισμα που σιγοτραγουδούνε στην ψυχή του άναγνώστη οί μουσικώτατοι στίχοι του τούρκου που έφρασε ο πρώτος στην πατρίδα του το έξωτικό λουλουδι του συμβολισμού.

'Ο 'Αχμέτ Χασίμ εξέδωσε δύο ποιητικές συλλογές: Το «Göl saati-ları» ('Όρες της λίμνης) και το «Pi-yale» (το Ποτήρι.) Έγραψε ακόμη και πεζά που τα συγκέντρωσε σ' ένα τόμο με τον τίτλο «Gürebahane-i İakiâkan» (Το άσυλο των πελαργών.)

Τα λίγα αυτά που έγραψα παραπάνω για τιμητικό μνημόσυνο στον Ποιητή είναι παρμένα από ένα βιβλιάκι μου, λησμονημένο πιά, που εξέδωκα στα 1932 για τον Ποιητή, με πρόλογο για τό έργο του και με μεταφράσεις ποιημάτων του.

Για τα «Χρονικά,» που με θυμήθηκαν σαν παλιό φίλο της Τουρκικής λογοτεχνίας και ειδικά λάτρη του Χασίμ, και μου ζήτησαν να γράψω κάτι για τον Ποιητή του «Πιαλέ,» δίνω τις δυο παρακάτω προχειρες μεταφράσεις μου (άνεκδοτες) σαν ώχρο δείγμα της ποιητικής του αξίας, με την προσθήκη ότι έχω βαθεία την επίγνωση πως άδέξιος κερραστής προσφέρω με τό δικό μου

χωριάτικο ποτήρι τό νέκταρ άνώτερης ποίησης:

ΝΥΧΤΕΡΙΔΕΣ

Σα σκόρπια φύλλα του φθινοπώρου, άθόρυβες όλόγυρα πετούν οι νυχτερίδες. Πάν . έρχονται . . . Θαρρείς άνυφαντηδες φαίνουν τό πέπλο της νυκτός με τη θλιβή των άστρων

ΑΝΑΜΝΗΣΗ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Με τα νάζια, τους ψιθύρους, τα χαιόγελα, εξαγρόπησεν ή νύχτα της αγάπης πάλι. Σα βέλη μπήγεται βαθεία μέσ' την καρδιά ως πέφτει από ψηλά τό σεληνόφως χάμου. Στόματα κλειδωμένα με φιλιά . . . Νάτια, σαν τί, σαν τί κερνοῦν λαχτάρα . . . Στην πυρωμένη άτμόσφαιρα πλανιέται σαν πουλί κατάκοπο, ή στιγμή ή έρωτιάρα.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΣΑΠΑΚΗΣ

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΣΟΥ

'Η όμορφιά σου επίμονη ζητά να κυριαρχήσει σ' αισθήματά μου άστάθμητα (καμμιά για μένα λύση!) θρυμματισμένα αισθήματα . . . σαν τα σπυριά είναι του άμμου που κάτω από τό πέλμα σου συνθλίβοντ' έδώ χάμου

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το σπίτι μας, ο κήπος, ή προέκτασή του ο κάμπος. Του θερους ή σφραγίδα που χούσιζε παντού. Πέρα ή πορφύρα του ήλιου, ύπόσχεση μαζί και θάμπος. . . 'Ω μνήμη, ξακολούθει τη συνέχεια μες στο νοῦ!

Γ. Σ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΣΥΝΝΕΦΑ

Τὰ φύλαγε τούτα τὰ μαύρα, εὐεργετικά σύννεφα ὥρες πολλές. Γάβλεπε ἀπὸ τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο πέρα μακρὰ νὰ κονταίνουνε πρισμένα καὶ μελανά. Ἐρχόντανε σιγά — πολὺ σιγά — κι' αὐτὸς ἀνίκανος νὰ κουνήσει ἀπ' τὴν καρέκλα του, κρέμασε ξεβίδωτα τὰ χέρια κι' ἔρριξε τὸ βαρὺ κι' ἰδρωμένο κεφάλι στὸ στήθος του.

Ὁ ἴδρωσ κρουνέλιαζε στὶς ζάρες τοῦ μετώπου του καὶ κατέβαινε ἀπ' τὰ δυὸ φρύδια κι' ἀπ' τὴ μύτη του ὄχι κόμπο — κόμπο, μὰ συνέχεια σὰν ἀπόσταγμα τῆς σκέψης καὶ τοῦ μυαλοῦ, ἀπ' τὸν πυρωμένο λέβητα τοῦ κρανίου του.

«Κι' ὁμως θάρτουνε — σκέφτηκε — δὲ μπορεῖ νὰ μὴν ἔρτουνε.»

Τοῦ τὸ μνηοῦσανε τὰ χελιδόνια ποὺ πετούσανε ξυστὰ στὴ γῆς, κι' ἡ βαρειά καὶ καταθλιπτικὴ ἀτμόσφαιρα.

«Κι' ἂν ἄξαφνα ἀλλάξουνε πορεία κι' ἀπομακρυνθοῦνε;» ξανασκέφτηκε. Ἡ καρδιά του πήδηξε τότες τρομαγμένη, σταμάτησε δυὸ ἢ τρεῖς παλμούς της καὶ τοὺς βρόντηξε — τοὺς τρεῖς μαζὺ — δυνατὰ στὸ στέρνο του.

— Ὦχ, δὲ θὰ τ'ἀντέξω, μουρμούρισε καὶ σήκωσε τὸ βλέμμα ψηλά.

Ἀπὸ πάνω του κρέμουνταν τὸ κορδόνι τοῦ ἠλεκτρικοῦ μὲ τὴ λάμπα. Τῆνε κοίταξε καὶ θυμήθηκε «τὴ σπάθη τοῦ Δαμοκλέους.» Ἀλή-

θεια τί δὲ θ'ἄδινε ἀντὶς αὐτῆς τῆς λάμπας, ποὺ κρέμεται κατακέφαλα καὶ τοῦ φωτίζει τὸ τραπέζι του σὰν νυχτώσει, ἀλήθεια τί δὲ θ'ἄδινε νᾶτανε κρεμασμένο στὸ τόπο τῆς ἑνα σπαθί. Καὶ νᾶχε τὴ δύναμη τὸ σπαθὶ αὐτό, σὲ μιὰ ἀπὸ τοῦτες τὶς καταθλιπτικὲς καὶ γεμάτες πλήξη μέρες, νὰ κατέβαινε ἀργά — ἔτσι ὅπως ἔρχοντε τὰ πρισμένα σύννεφα — πολὺ ἀργὰ καὶ νὰ τὸν ἄγγιζε.

Θὰ πρόβελνε τότε τὸ στήθος του, ν' ἀγγίξει τὴ μύτη τοῦ σπαθιοῦ ἔκει στὸ μέρος ποὺ πάει ὥρες — ὥρες καὶ βροντᾶει ἡ καρδιά. Θ'ἄκλεινε τὰ μάτια καὶ τὸ σπαθὶ σιγά — σιγά — χρε, χρε — νὰ τοῦ...

Ἀπὸ μακρὰ πολὺ, ἀκούστηκαν οἱ καμπάνες τοῦ ἑσπερινοῦ κι' ἡ φωνὴ ἑνὸς παγωτατζή.

Ἡ πρώτη τοῦ δρόσισε λίγο τὸ νοῦ, ἡ δεύτερη τὰ χεῖλη.

«Κι' ὁμως, πὼς λιώνουν γρήγορα καὶ τὰ δύο» σκέφτηκε.

Οἱ πλάγιες ἀχτίνες πλημμυροῦσανε τὸ τραπέζι του, τὰ χαρτιά του. Τὰ μάτια του γέμιζαν ἕνα λευκὸ ἐκτυφλωτικὸ φῶς καὶ τσοῦζανε. Οἱ ριζες τῶν μαλλιῶν του μουσκεύανε καὶ σαπσαλιάζανε. Ἡ ἀναπνοή του γινότανε βαρειά κι' ἡ σκέψη του σταματοῦσε κάθε τόσο.

Πιο σιμὰ ἀκούστηκαν κι' ἄλλες καμπάνες. Παραμονὴ Δεκαπενταύγουστου. Ἦθελε πολὺ νὰ πάει ν'

ἀκούσει αὐτὸ ποὺ πρὶν χρόνια κλοναρχοῦσε ὁ ἴδιος, «ὁ γλυκασμὸς τῶν ἀγγέλων — μὰ τί τ' ὄφελος;

Θὰ πήγαινε — εἶναι ἀλήθεια — μὲ τὴν ἴδια λαχτᾶρα καὶ θὰ γυρνοῦσε περισσότερο ἀπελπισμένος. Δὲ θὰ μπορούσε νὰ ξελαφρώσει τὴν ψυχὴ 'του ἀπ' τὸ βάρος τῆς ἀνίας καὶ τῆς πλήξης. Ὅχι! δὲ μπορούσε, μῆτ' ἔκει...

Οἱ πυρρὲς ἀχτίνες ἐξακολουθοῦσανε νὰ τὸν τσορσουφλίζουνε κι' αὐτὸς νὰ φυλάγει τὰ μελανὰ σύννεφα:

— Ἐρχονται — ἔρχεται, μουρμούρισε.

Εἶναι φανερὸ πὼς ἡ ψυχὴ του καρτεροῦσε μαζὺ μὲ τὴ δροσιὰ τῆς βροχῆς καὶ κάτι ἀκόμη.

«Ἐρχεται, σκέφτηκε μονάχα, τούτη τὴ φορά.

— Μὰ τί ἐπιτέλους; ξεφώνισε.

Τί; ἀλήθεια τί; ἡ μπόρα ποῦ φέρνανε τὰ σύννεφα; Τὸ τέλος μὲ τὴ «σπάθη τοῦ Δαμοκλέους» ἢ κατὶ ποὺ θὰ ξεκολλήσει τὴ συχαμερὴ βδέλλα ποῦνε κολλημένη στὴν καρδιά του καὶ τοῦ μυζᾶει τὴ ζωτικότητα, τὴ ζωή.

— Ἄς ἔρτει κατὶ, κατὶ καλὸ ἐπιτέλους εἶπε.

Στὸ βάθος μιὰ ἀστραπὴ καὶ μιὰ βροντὴ ταυτόχρονη κι' ἡ σκιά ποὺ προχωρεῖ πρὸ βιαστικὰ τώρα πάνω στοὺς κάμπους καὶ πλησιάζει.

Σηκώθηκε μὲ κόπο κι' ἔφταξε στὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο. Ἐνα ξαφνικὸ ἀγεράκι τοῦ ξέρανε τὸ μέτωπο καὶ ἔταξε τὰ χαρτιά του πάνω ἀπ' τὸ τραπέζι τῆς δουλειᾶς. Τὰ χελιδόνια ξύνανε τὴ γῆς σὰ βόλια. Οἱ πρῶτες στάλες πέσανε στὸ ξερὸ καὶ πυρωμένο χῶμα καὶ μείνανε σὰ μεγάλοι στρογγυλοὶ λεκέδες ἁμαρτίας. Τὸ χῶμα μύρισε βαρειά κι' ἀμέσως ἰδυνάμωσε ἡ βροχὴ. Ἡ

γῆς ἔπινε κι' ἄχνιζε καθὼς ἰδρωμένη ράχη ἀλόγου.

Ἡ βροχὴ ἔφταξε καὶ στὸ παράθυρο του, κι' ἄρχισε νὰ τὸν δέρνει στὸ μούτρο καὶ στὸ τριχωτὸ στέρνο. Ξεκούμπωσε τὸ πουκάμισο ὀλότελα καὶ μὲ τὰ μάτια κλειστὰ τένωσε τὸ στήθος του στὰ βέλη τῆς βροχῆς.

Θυμήθηκε τὴ στάση τῆς Δανάης στὴ χρυσὴ βροχὴ τοῦ Δία καὶ πικρογέλασε. Ἄν ἦτανε Δίας κι' αὐτὸς ἢ ἂν κάποια Δανάη τέλος πάντων ἔρχότανε...

Ἡ βροχὴ δυνάμωσε, τοῦ μούσκεψε τὸ πουκάμισο καὶ γύρισε μέσα.

Τὸ τραπέζι, ἡ καρέκλα, τὰ βιβλία καὶ τὰ χαρτιά του ἔκαιγαν ἀκόμη ἀπ' τὴν πολλὴ ζέστη. Κι' εἶχε ἡ κάμαρα μιὰν ἀπόπνια ἐρωτικοῦ κατακαθισμένου ὄργιου ποὺ τὸν ἔκανε νὰ ριγῆσει στὴ ραχοκοκαλιά.

Εἶναι τὸ βρεμένο χῶμα κι' ἡ μυρουδιά τῶν σταχιῶν ποῦ ἔφερε ὁ ἄνεμος, σκέφτηκε καὶ πήγε πάλι κοντὰ στὸ παράθυρο.

Ἀνοίξανε λὲς μονομιᾶς οἱ κρουνοὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ στέλνανε μιὰ κατακλυσμαῖα βροχὴ. Ἐκλείσε τὸ παραθυρόφυλλο καὶ ἀμέσως στὸ γυαλὶ τοῦ παραθύρου σχηματίστηκαν ἀυλάκια ποὺ ἀκολουθοῦσανε καταποδιαστὲς σταγόνες νὰ χαθοῦνε στὴν κατακύλα.

Κοίταξε ἐπίμονα πάνω στ' ὀρισμένο σημεῖο τῆς ἔλξης — νὰ ποῦμε τῶν σταγόνων. Θαρρεῖς κι' ἔκλεινο κεῖ τὸ καρρὸ τοῦ παραθύρου εἶχε μιὰ ξεχωριστὴ μαγνητικὴν ιδιότητα, ποὺ μὲς ἀπ' τὸ χεῖμαρρο τῆς βροχῆς ἀποσποῦσε σταγόνες μοναχικὲς καὶ — πλιτς — τὶς κολνοῦσε πάνω του, τὶς μυζοῦσε καὶ τὶς ξεγλυστροῦσε παρακάτω ἀσήμαντες πιά.

SISMANOGLIO
MEGARO

Νερό μες τ' αύλακι κι' ὄχι ξεχωριστές σταγόνες με υπόσταση.

«Αλήθεια — σκέφτηκε — τούτη την ιδιότητα, δὲν την εἶχε κι' ὁ φίλος του ὁ Νίκης; Νὰ ξεχωρίζει μέσα ἀπ' τῶν γυναικῶν τὰ πλήθη ἐκείνες πού θὰ μπορούσαν νὰ προσαρμοστοῦνε στὰ γούστα του. Γιὰ λίγο χρονικό διάστημα ξεχωριστές σταγόνες, δροσοσταλίδες πού ιριδίζουν ἀπ' τις πρωινές τῶν χαδιῶν του ἀκτίνες κι' ὕστερα ἡ λαύρα τοῦ ἐρωτικοῦ του μεσημεριοῦ σὰν φτάσει καὶ παρέλθει ἀρχίζει νὰ σκέπτεται τὸν τρόπο πού θὰ τις ξεγλυστρίσει μέσα στ' αὐλάκι τῶν προηγούμενων. Κι' ἐκεῖ πιά θὰ παύσουν νὰ χύνουνε μιὰ ξεχωριστή — γιὰ κείνον — υπόσταση. Δυστυχισμένα πλάσματα πού κάποτε φάνταξαν στὸ πρωτογνώρισμα τους σὰν πρωινές δροσοσταλίδες καὶ τώρα συνχωνεύτηκαν με τὰ θολὰ νερὰ κάποιου ρέματος τῆς ζωῆς. Ἀσήμαντες καὶ τιποτένιες.»

«Ἐνὼ ἐγὼ — ξακολουθοῦσε τις σκέψεις του — ἐνὼ ἐγὼ, κάθουμαι καὶ φυλάγω. Δὲν ἔχω τὴ δύναμη νὰ ξεφύγω οὔτε τις πυρρές ἀκτίνες τοῦ ἡλίου καὶ τις ὑπομένω καρτερικά. Δὲν ἔχω τὴ δύναμη νὰ διώξω ἀπ' τὴν ψυχὴ μου τὴν ἀγωνία, τὴ λαχτάρα, τὴ προσμονὴ ἑνὸς ἀνύπαρκτου Ἐρωτα. Κάθουμαι καὶ τὸν φυλάγω νᾶρτη με τὴν ἀνοιξη, νᾶρτη με τις βροχές καβάλα στὰ σύννεφα, νᾶρτη τέλος πάντων σὰ μιὰν ὀριστική λύτρωση. Καὶ προσμένοντας κυλάει μες τὸ θολὸ ρέμα ἡ ζωὴ μου, μηδαμινὴ καὶ τιποτένια, τὴ διαφευγνύει ἡ πλήξη κι' ἡ ἀπελπισία κι' ὀραματίζομαι σπαθιά νὰ βάλουνε τέλος στὴν τυραγνισμένη μου ὑπαρξή.»

Γύρισε μέσα κι' ἔπεσε ἀποκαμω-

μένος στὴν καρέκλα του, ἀκούμπησε τὸ μάγουλό του πάνω στὸ τραπέζι κι' ἔνοιωσε πὼς δὲν ἦτανε παρὰ «ἓνα καλάμι πού σκέπτεται» μετὴν καρδιὰ μέσα στὸν τρικυμισμένο ζωϊκὸ καλαμιῶνα.

Κι' ἦρτανε ὅλα ὁμορφα καὶ καλά. Δὲ γελάστηκε στὴ προσμονή του. Κάποια Δανάη πού δέχτηκε τὴ χρυσὴ βροχὴ του καὶ τὸν θεοποίησε κόπασε μέσα του κάθε τρικυμία κι' ἔχυσε τὴ γαλήνη μιᾶς ἀπαλῆς αὐτυχίας πού τὴν ἐπίσπεψε ὀριστική.

Ἐκείνες οἱ συχαμερές βδέλες τῆς πλήξης, ξεκόλλησαν τις βυζάχτρες τους ἀπὸ πάνω του κορεσμένες κι' ἡ κρεμαστὴ λάμπα πού τυμβόλιζε σπαθιά ξεγιάστηκε. Διοργάνωσε τὴ ζωὴ του, διάβασε καὶ κάποιον Ἐγχειριδίων ἐπιτυχίας εἰς τὴνζωὴν. Θὲς ἢ ἀλλαγὴ τῆς ζωῆς, θὲς ἢ ἐπίδραση τοῦ «ἐγχειριδίου» τὸν ἔκαμαν ἀνθρώπο τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὸν πλούτισαν.

Τὶς ἐπιτυχίες του τις παραφύλαγε με χτυποκάρδι. Ποτὲς δὲν εἶτανε σίγουρος.

«Ἀχ! ἄς μοῦβγει σὲ καλό...» μουρμούρισε καὶ φύλαγε.

Ὁ καιρὸς τοῦ ἦτανε πολῦτιμος κι' ἂν ἤθελε πότε — πότε νὰ καθίσει νὰ βρεῖ τὸν ἑαυτό του δὲν ἐπρόφταινε.

Οἱ δουλιές τοῦ γραφείου, τὰ οἰκογενειακὰ βάρη, οἱ κοινωνικὲς ὑποχρεώσεις, ὅλα — ὅλα τοῦ μυζοῦσαν τόσο καιρὸ, πού χρόνια, οὔτε τὰ χαρτιά του ἀνοιξε ποτὲς, οὔτε τὸν ἑαυτό του ἀντίκρυσσε μοναχό.

Μιὰ μέρα αἰστάνθηκε τὴν ἀκατανίκητη ἀνάγκη νὰ καθίσει στὸ τραπέζι του καὶ νὰ ψάξει γιὰ τὰ χαρτιά του.

Τὰ βρῆκε με κείνες τις σημειώσεις πού εἶχε κάνει κάποια παραμονὴ Δεκαπενταύγουστου.

Τὶς διάβασε καὶ κλονίστηκε. Εἶδε πὼς τὰ χρόνια πού κύλησαν, περάσανε ξώπετσα καὶ δὲν τὸν ἄλλαξαν καθόλου.

Αἰστάνθηκε καὶ κάποιο κακὸ προαίσθημα νὰ τοῦ σφίγγει τὴν καρδιά.

Φοβήθηκε νὰ τὸ ξεδιαλύσει. Εἶχε κάτι μπερδεμένες δουλειές, μήπως; ..

Ἐκανε νὰ σηκωθεί, σὰν κυνηγημένος νὰ ξεφύγει ἀπ' τὰ πλοκάμια πού ξαναζωντάνειναν καὶ τὸν ἀπειλούσανε, μὰ ξανακάθισε ὅταν κτύπησε τὸ κουδούνι.

Αὐτὴ τὴν ἴδια μέρα πού καθισμένος πάλι στὸ ἴδιο τραπέζι με τὰ λογιῆς βιβλία καὶ χαρτιά του, δέχτηκε τὸ κτύπημα τῆς οἰκονομικῆς καταστροφῆς.

Πόσα χρόνια νᾶχανε περῶσει ἀπ' ἐκείνη τὴν παραμονὴ τοῦ Δεκαπενταύγουστου; Κάμποσα, κι' ὅμως ἔνοιωσε πάλι πὼς δὲν ἦτανε παρὰ «ἓνα καλάμι πού σκέπτεται» μετὴν καρδιὰ καὶ πού σπατάλησε τὴ ζωὴ του στὸ νὰ συζητεῖ με τὸν ἑαυτό του μικρὰ κι' ἀσήμαντα προβλήματα.

Ἐνοιωσε, γιὰ πρώτη φορὰ τώρα, πὼς ἦταν ἓνας χαμένος ἄνθρωπος, ἀνίκανος γιὰ ὅλα. Ἐνας ἄνθρωπος πού ἡ πλήξη τότε φέρνει στὰ ἔσχατα, ἓνας ἄνθρωπος πού προσμένει, πάντα προσμένει νὰ τοῦρτη κάτι βολικὸ, ἓνας μοιρολάτρης τοῦ κα-

λοῦ, πού τὸ ἀνάποδο ποτὲς δὲν τὸ φυλάγει. Ἴσως γιὰ τὸ φοβᾶται καὶ νὰ τὸ διανοηθεῖ.

Ἀναλογίστηκε τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης πού σήκωνε στοὺς ὤμους του καὶ τρόμαξε. Γυναῖκα, παιδιὰ... Κι' ὁ φόβος μπῆκε καὶ κούρνιασε μέσα του κυρίαρχος τούτη τὴ φορὰ. Ἄν κάποτε μεσολάβησε κάτι καὶ παραμερίστηκε ἡ πλήξη πού τοῦφερνε κάτι μικροαπελπισίες, τούτη τὴ φορὰ ἔνοιωσε πὼς ὁ φόβος τῆς Καταστροφῆς θάτανε ἀδύνατο νὰ ἐκτοπιστεῖ. Οἱ σκέψεις κυλούσανε γοργές στὸ κεφάλι του. Προσπάθησε νὰ τις σταματήσει καὶ νὰ κουρντίσει τὸ μυαλὸ νὰ συζητήσῃ τὴν κατάσταση ψύχραιμος. Δὲν τὸ κατάφερε. Ὅχι πὼς περιφρονοῦσε τὴ λογική, ὄχι! Μὰ εἶτανε πολὺ ἀδύνατος νὰ τὴν ἐπιβάλει στὸν ἴδιο του. Ἄν πάλι ἐρχότανε ἀπομοναχίῃ της νὰ τὸν κυριαρχήσει...

Καὶ κατάληξε πὼς ἓνας ἀδύνατος ἄνθρωπος πού τὸν ὀρίζει ἡ καρδιά, τὸ αἶσθημα κι' ἡ πλήξη κάποτε θὰ θρονιαίσει μέσα του κι' ὁ φόβος τῆς Καταστροφῆς. Καὶ τότε — ἀλλοίμονο — δὲ βρῖσκει ἀλλή λύση ἐξὸν ἀπὸ τὸ «αὐτόματο» σπαθὶ πού ὀραματίζεται στὴ θέση τοῦ κρεμασμένου ἠλεκτρικοῦ, νὰ κατεβεῖ σιγά - σιγά, νᾶρτει καὶ κείνο μόνο του, νὰ τότε βρεῖ ἐκεῖ στὸ μέρος πού κάθε τόσο οἱ μαζεμένοι παλμοὶ τῆς καρδιάς του κτυποῦν.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ

ΠΑΛΗΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Π Ω Σ Θ Α Θ Ε Λ Α

Περίλυπη ή ψυχή μου μέχρι θανάτου, θωρεί με πικρήν άγωνία τόν γολγοθά της μαρτυρικής ζωής σου.

Βαθειές πληγές αύλακώνουν τόν πονεμένο σου κορμί πάνω στού πόνου τόν κρεββάτι. Έρείπιο τόν κατάντησαν, συντρίμι, ναυάγιο τσακισμένο άπόμεινε στη ζωήν άπό τού κόσμου τήν άγνωμοσύνη και κακία.

Τά μάτια σου τά έκφραστικά πού σπιθοβολούσαν κι άστραφταν άπό χαρά και ξενοιασιά παιδίστικη και σκόρπιζαν δλόγυρα σπιθες φωτιās και γοητείας, βαθουλωμένα και στεγνά κατάντησαν άπό τά δάκρυα.

Τόν κρυστάλλινό σου γέλιο, τόν γέλιο, τόν χαμόγελο π' άνθιζε πάνω στα ρόδινα σου χείλη και σκόρπιζε άνείπωτα θέληγτρα, χαρά και εύτυχία μαράθηκε σά μαραμμένο ρόδο κι έσβυσε κι αυτό σά μιá τού φθινοπόρου θλιμμένη μέρα.

Τά χρώματα πού ρόδιζαν πάνω στη γλυκειά μορφή σου πήραν τήν όψη τήν όχοή τών μαραμμένων φύλλων και ξεβάρσαν τά χρώματα στού πυρετού τήν κάψα.

Τόν αίμα πού κυλούσε γοργά και ρυθμικά στο νεανικό κορμί σου, δέν τρέχει πειά άρμονικά, ξεθώριασε, κατάντησε θολό νερό, φαρμακωμένο κι όλο σαπίζει τούς ιστούς, τίς ίνες τού κορμιού σου και άφαιρεί

σιγά - σιγά κι έπίμονα τίς μέρες τής ζωής.

Με ποιό βοτάνι δροσιστικό, άραγε νά δροσίζα τή φλογισμένη σου καρδιά; Ποιό βάλαμο εύεργετικό νά στάλαζα στη ματωμένη σου πληγή για νά τήν έπουλώσω;

Άς ήταν βολετό νάπαιρνα άπό τήν καρδιά σου τόν βάρος τόν άβάστακτο. Τήν πέτρα, τήν ταφόπετρα νά σήκωνα και νά κυλούσα πέρα ως πέρα για ν' ανασάνης έλεύθερα, χαρούμενα ν' αναπνεύσης τίς εύωδιές τών λουλουδιών, τά μύρα τής ζωής για νά ρουφήξης, τή ξαναγέννηση νά βρής, τή νεότη, τήν ζωντάνεια.

Άς ήταν δυνατό τήν πίκρα σου νά ποτιστώ, τής καρδιάς σου τόν φαρμάκι νά ρουφήξω, τήν θλίψη σου νά λάφρωνα για ν' άνθιζε και πάλι στα χείλη σου τόν γέλιο τόν κρυστάλλινο.

Νάβλεπα τά λαμπερά σου μάτια νά φωσφόριζαν, νάπαιζαν σαν πρώτα, σαν παιχνιδιάρικια ήλιακή άκτίνα πάνω στα ήρεμα νερά τής θάλασσας, νάπαιρνε τόν πρόσωπό σου τά χρώματα τών λουλουδιών, τών κρίνων και τών ρόδων, ν' άπλώνονταν γλυκειά γαλήνη στη μορφή σου.

Πώς θάθελα νά δροσίζα άπ' τή

Χαρισμένο στην Α. ΓΡ.

δροσερή κι άστείρευτη πηγή τής ζωής μου, τόν κορμί σου πού φλογίζεται νυχθήμερα άπό τής πίκρας τόν μαράζι.

Πώς θάθελα νά γαλήνευε ή ψυχή σου, νά σταματούσαν οί άκανόνιστοι παλμοί, οί χτυποί τής καρδιάς σου, και νάπαιρναν σαν πρώτα ρυθμό κανονικό.

Πώς θάθελα νά δροσίζα με τά δάκρυα τών ματιών μου και μ' αυτή μου τήν πνοή τά ξηραμμένα χείλη σου, πού καίνε σαν καμίνι.

Πώς θάθελα νά σταματούσα τόν ξεχείλισμα τού πόνου, τά δάκρυα πού κυλούσαν άπό τίς κώχες τών ματιών σου σταλαματιά - σταλαματιά κι αυλάκωναν τά χλωμά μάγουλα σου.

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΣΙΩΠΗ

Στό φίλο 'Αχ. Γραμματίδη

Μέσ' στής φανερης ζωής τά πράγματα, φίλε, μη ζητάς τόν έαυτό μου

Άλλος είν' ό άνθρωπος πού φαίνεται, άλλη ή σκέψη κι άλλο τόν γραφτό μου.

Πάντα ξεγελούν τά φανερά.

Τ' άρωμα τών λουλουδιών σ' έμέθυσε; Σ' άγγιξε βιολιού άνατριχίλα;

Άκουσες φτωχού χαράς άνάσασμα; Είδες χάδι τής βροχής στα φύλλα;

Φλόγες Δύσης πάνω στα νερά;

Τέτοια ή ζωή πού μέσα κούβεται σ' άθωρα τά βάθη τής ψυχής μου.

Μή ζητάς στό φανερό τόν λόγο μου όσα κλει τόν στόμα τής σιωπής μου:

Λύχνος ή ψυχή κι ό νοός, φτερά.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ

Ζούμε οί νέοι βέβαια — την εντονότερη περίοδο της ζωής. Την τυραννική περίοδο των αναζητήσεων και της δοκιμασίας. Ένα πλούσιο πλήθος από δονήσεις και παλμούς παραδέρνει μέσα μας κι' αγωνίζεται να εκφραστεί. Κι' αυτό το πλούσιο πλήθος — διανοητικό και συναισθηματικό ταυτόχρονα — διαρκώς ανανεώνεται κι' αλλάζει, όλο και πέρνει διαφορετικό περιεχόμενο κι' υπόσταση δίχως να κατασταλάζει σε τίποτε το μόνιμο. Μέσα στη ροή του χρόνου — των στιγμών καλύτερα — ένα μονάχα σταθερό γνώρισμα παρουσιάζει: Την αναζήτηση της έκφρασής του. Της έκφρασης της έκαστοτε στιγμής του. Γι' αυτό κι' η έκφραση σ' έμās (αν κάποτε την επιτύχουμε κι' αυτήν) δεν μπορεί να είναι παρά μια στιγμιαία λύτρωση μονάχα. Η καλλιτεχνική ικανοποίηση δεν έρχεται ποτέ. Κι' αν φτάσει θα πεθάνει άμέσως, θα πεθάνει μέσα στα στενά τὰ όρια της μιας στιγμής. Κι' έτσι μένει κυρίαρχη πάντα και τυραννική ή διαδοχή των παροδικών δονήσεων που ζητούν την έκφρασή τους. Μια διαδοχή από διαφορές στιγμές που εκμηδενίζουν αλληπάληλα ή μια την άλλη. Έρχεται να κρούσει την πόρτα της ψυχής μια καινούργια συγκίνηση κι' άμέσως έσβησε αυτή που προηγήθηκε. Μια νέα δόνηση κι' άμέσως σίγασε ή προγενέστερή της. Και πά-

νω απ' όλα, κυρίαρχη σ' όλα, ή αναζήτηση της έκφρασης. Η αναζήτηση της έκφρασης που πολλές φορές άγγίζει τὰ όρια της τυραννίας.

Πώς να συγκρατήσεις τώρα τη ρευστότητα των δονήσεων και των παλμών σου και πώς να την εκφράσεις; Το ξέρεις καλά πως αύριο, ίσως κι' ύστερά από μιάν ώρα μόνο, θα γελάς με τον ίδιο σου. Το ξέρεις καλά πως αύριο δέ θάσαι αυτός που είσαι σήμερα. Η καλλιτεχνική σου συνείδηση ανανεώνεται με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Είσαι νέος κι' ή μοίρα σου είναι αυτή.

Μακάρι μόνο — εύχεται — να ζήσεις κάποιες έξαιρετικά έντονες στιγμές. Έντονες κι' άς μην έχουν διάρκεια. Και να τις συγκρατήσεις και να τις εκφράσεις. Μ' ένα δικό σου τρόπο. Τώρα όρθώνεται μπροστά σου κι' ή απαίτηση της πρωτοτυπίας, ή απαίτηση του ύφους με την προσωπική σφραγίδα. Άλλοιώς κοινοτυπείς. Και δεν υπάρχει για ένα νέο μεγαλύτερο απέχθεια από την απέχθεια του τετριμμένου. Κι' απ' έδω άρχίζει ό δύσκολος άγώνας, ή μεγάλη αναζήτηση. Η πρωτοτυπία και το ύφος. Η ύψη της έκφρασης, αυτή καθ'εαυτή. Και πειραματίζεσαι κι' αγωνίζεσαι κι' δοκιμάζεσαι σκληρά. Ύστερα πως να την αποφύγεις και τη γοητεία των μεγάλων πρωτοπόρων;

Το τετριμμένο δεν υπάρχει, υπάρχει ένα κομμάτι της ίδιας σου

ψυχής ώραία έκφρασμένο μέσα τους. Κι' ή γοητεία τους γίνεται επίδραση, γίνεται ένα ώραίο δηλητήριο που σε κυριεύει άργά κι' άνυποψίαστα. Για να ξανάβρεις την ύγεια, τον ίδιο σου έαυτο για να ξανάβρεις, χρειάζεται μια πολύμοχθη αντίδραση, ένας πεισματικός άγώνας.

Περνούμε — οί νέοι βέβαια — την τυραννική περίοδο των αναζητήσεων και της δοκιμασίας. Ποιοί θα νικήσουν δεν το ξέρει κανείς. Πάντως κάποιοι θα βρεθούνε που θα φτάσουν ως τὰ προπύλαια της Τέχνης δικαιώνοντας την έποχή και τη γενιά τους.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΡΟΝΑΣ

ΑΠΟΔΗΜΙΕΣ

Άπόψε πέρασε ή όλη ταξιδευτές γεμάτη κι' έφυγε πιά σφυρίζοντας συρτά σπαραχτικά. Να χάνεται κατάφωτη την έβλεπα, και κάτι βαρύν, σαν πλήξη μοναξιάς, ένοιωσα ξαφνικά.

Καλότυχοι ταξιδευτές, την τύχη σας ζηλεύω. Το πέραςμα σας μου ξυπνά λαχτάρες παιδικές. Ο πόθος μου άκατάλυτος ταξίδια να γυρεύω σα Ροβινσώνας τολμηρός σε χώρες ξωτικές.

Ξεχωριστές πρωτεύουσες, λαμπροί σταθμοί και χώρες, θα σās δεχτούν μ' όγλοβοές και μ' άδιαφορίες. Τ' άτέλειωτα χιλιόμετρα θα τὰ ρουφούν οί ώρες... (Χίμαιρες τὰ περάσματα, και θρύλοι κι' ιστορίες...)

Άλλοίμονο! πόσο μακριά θα μείνουν από μένα κάποιες λαχτάρες ξέχωρες, του ταξιδιού ή σπουδή. Χρόνια δεν έκουράστηκαν οί πελαργοί στα ξένα κι' έγω τὸ χάρτη μελτώ ακόμα σαν παιδί!.

1934

ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΜΠΕΡΤ

ΑΠΟΔΟΓΙΑ

Στο περασμένο μου σύντομο σημείωμα, γραμμένο σε μια στιγμή αγανάκτησης για την παραγνώριση μιας μορφής τέχνης τόσο άμεσα συνδεδεμένης με την καθημερινή μας ζωή, παρασύρθηκα σε σκέψεις που για τους αναγνώστες ενός όχι ειδικού περιοδικού σαν τα «Χρονικά» μπορούν να φανούν, αν όχι εξωφρενικές τουλάχιστον άκατανόητες.

Έλεγα π. χ. «Τ' όνομά της δόθηκε σε κάθε τι που χτίζεται κι' ο «πολιτισμένος» του 20ού αιώνα θαρρεί πως την κατάκτησε με το μπετόν αρμέ του...» κ. τ. λ.

Όστε, μπορεί πολύ δίκαια να μου παρατηρήσει κανείς, δ,τι κτίζεται, δηλαδή τα σπίτια μας και τα σχολικά μας κτίρια κι' οί σταθμοί μας, δεν είναι έργα αρχιτεκτονικά; Μά τότε τι είναι; Και το μπετόν αρμέ δεν είν' εκείνο πώφερε αναστάτωση στις οικόδομες και θεωρείται ή τελευταία λέξη της σύγχρονης αρχιτεκτονικής; Έδω ακριβώς είναι ή τραγική παρεξήγηση και γι' αυτό θέλω, μια κι' αρχισα, να βάλω τα πράματα στη θέση τους από τούτη έδω τη στήλη. Για να μη μιλήσω όμως «από καθέδρας» σαν άνιαρός δάσκαλος της «παλαιάς σχολής» θάναι, μου φαίνεται, προτιμότερο, αγαπητέ μου Αναγνώστη ή Αναγνώστρια, να συνεργαστούμε στην «εμπόνησιν του σχεδίου» και το χτίσιμο ενός σπιτιού και να γυρέψουμε μαζί δ,τι είναι κι' δ,τι δεν είναι Αρχιτεκτονική.

Μη νομίσεις ότι πρόκειται για κάτι δύσκολο και τρομάξεις με την πρόταση που σου κάνω. Σκέψου πως καλφάδες έντελώς άγράμματοι καταπιάνονται μ' αυτή τη δουλειά και χτίζουν όλόκληρα άπαρτιμάν στην νεόπλουτή μας άκατέργαστη άριστοκρατία!!

Ας υποθέσουμε λοιπόν πως ο φίλος μας Κωστάκης Μ. «λαμπρός νέος, γνωστός ανά τους έμπορικούς κύκλους» έτέλεσε τους γάμους του «μετά της εϋ ήγμένης και μετά πολλών χαρίτων πεπροικισμένης δεσποινίδος Πόπης.» Ας υποθέσουμε ακόμη ότι ανάμεσα στα κινητά και άκίνητα που διέθεσε ο πεθερός για ν' αγοράσει τον γαμπρό υπάρχει κι' ένας τόπος στο Suadiye όπου ο φίλος μας αποφασίζει να χτίσει μια βιλλίτσα.

Αυτή του τη σκέψη ανακοινώνει σε μās τους αρχιτέκτονες κι' έμεις πέρνουμε το χάρτη που τουδωκε το ταρϋ και πάμε να δοϋμε τον τόπο «ιδίοις όμμασι.» Πράγματι όνειρώδης τόπος για έρωτική φωληά Γύρω καταπράσινοι κήποι, μπρός ή άπεραντωσύνη της θάλασσας όπου έτοιμάζεται να βουτήξει έπιβλητικά ο ήλιος μέσα σ' ένα όργιο φωτιάς.

Την άλλη μέρα στο γραφείο μας, θαμπωμένοι ακόμα άπ' τη χτεσινή έντύπωση πέρνουμε το μολύβι στο χέρι κι' αρχίζουμε το «πλάνο.» Η πρώτη μας σκέψη είναι να βάλουμε άντίκρυ στη θάλασσα το δωμάτιο όπου ο φίλος μας θά κάθεται με το «τρυφερόν του ήμισυ», όπου

έπίσης θά δέχεται τους φίλους και γνωστούς του Μπρός σ' αυτό το δωμάτιο μια ευρύχωρη βεράντα, για να μπορεί κανείς πιο έλεύθερα ν' απολαμβάνει το μεγαλείο της γύρω φύσης. Στη μια πλευρά του δωματίου αυτού άς ανοίξουμε μια φαρδιά τζαμένια πόρτα που να μπορεί ή νεαρά κυρία στις jours fixes της να ένώνει τα δυο δωμάτια για πιότερη ευρυχωρία.» Ας ένώσουμε την τραπεζαρία με μια μικρή πόρτα ύπηρεσίας όχι κατ' ευθείαν με την κουζίνα, παρά με ένα ένδιάμεσο μικρό μέρος όπου μπορεί κανείς να ψήσει τον καφέ του, ή να πλύνει δυο φυτζάνια, ένα μέρος χρησιμώτατο που να συγκοινωνεί και με το άντρε και να χρησιμεύει και σαν άπομονωτικός χώρος για τις μυρωδιές των φαγιών που έξ άλλου δύσκολα θά ένοχλήσουν τον φίλο μας γιατί θά φροντίσουμε να βάλουμε την κουζίνα προς το μέρος του βορρηά. Γιατί; Μά... γιατί είμαστε σπουδαίοι έπιστήμονες! και ξέρουμε ότι ο ζεστός... μυρωδάτος άέρας της κουζίνας, σύμφωνα με τους νόμους της Φυσικής, θά διευθυνθεί προς το παράθυρο του βορρηά όπου έχει πιο κρύο άντι να εισχωρήσει στο σχετικά «θερμότερο» σπίτι. Τα ίδια θά σκεφτούμε και για το άποχωρητήριο και μεταξύ αυτού και του άντρε θά παρεμβάλουμε μια μικρή λιματιοθήκη για να σχηματίσει πάλι άπομονωτικό χώρο.....

Κι' έτσι το «πλάνο» μας προχωρεί. Έχουμε δημιουργήσει ως τώρα δυο άπ' τα σπουδαιότερα τμήματα της κατοικίας. Το «τμήμα διαβίωσης και ύποδοχής» και το τμήμα «ύπηρεσίας.» Δεν μās μένει

πια παρά το «τμήμα του ύπνου» για να είναι ή σύνθεσή μας τέλεια. Αυτό, σύμφωνα με την έπιθυμία του φίλου μας, θ' άποτελείται από μια κρεββατοκάμαρα για τους νεόνυμφους άντίκρυ στη θάλασσα και μια κρεββατοκάμαρα για τα πεθερικά ή για κανένα φίλο που θάχει την άδιακρισία να έπισκεφθεί το ζεύγος και να μη φύγει το βράδυ. Έμεις θά τοποθετήσουμε το μπάνιο ανάμεσα στις δυο κρεββατοκάμαρες που θά το ένώσουμε και με τις δυο και θά προσέξουμε όλόκληρο το «τμήμα ύπνου» να ένώνεται με το «τμήμα ύποδοχής» με μια μόνο πόρτα. Διερωτάστε πάλι γιατί; Μά... πάντα για τους άδιακρίτους έπισκέπτες, που θάχουνε την άτυχη έμπνευση να έπισκεφτούνε τον φίλο μας την ώρα που εκείνος μόλις σηκώθηκε άπ' τον ύπνο και ή «Κυρία» ακόμα δεν έστρωσε τα κρεββάτια, έπι πλέον δέ, είναι και «νεγκλιζέ.» Πρέπει να μπορεί ο κύριος που ήλθε να «περάσει στο σαλόνι,» να καθήσει εκεί να περιμένει χωρίς να μπορεί να δει την κυρία που στρώνει τα κρεββάτια, περνά στο μπάνιο να πλυθεί κι' ύστερα μπαινοβγαίνει για να κάνει την τουαλέτα της.

Κι' έτσι το «πλάνο» τέλειωσε. Σαν άνθρωποι φρόνιμοι δείχνουμε σχηματικά και τα διάφορα έπιπλα: Έδω λέμε, θά μπει το κρεβάτι, έδω ή τουαλέτα, εκεί το ντουλάπι, έδω μπορούμε να ανοίξουμε πόρτα, για να μη τραβάει ύστερα τα μαλλιά του ο φίλος μας μη βρίσκοντας μέρος να βάλει έπιπλο γιατί το μεγαλύτερο μέρος των τοίχων είναι «εϋάερα» παράθυρα και διακοσμητικές πόρτες, όπως γίνεται στο άπαρτιμάν που κάθεται στο

Πέρα. Ρίχνουμε μιὰ ματιὰ στὸ σύνολο καὶ χαιρόμαστε τὸ «ἔργο» μας. Ὁραῖο! Μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ὅλες οἱ «λειτουργίες» τῆς καθημερινῆς ζωῆς, θὰ ἐκτελοῦνται χωρὶς κόπο καὶ ἐμπόδια, γιατί κάθε δωμάτιο βρίσκεται στὸ μέρος πὸν πρέπει νά ναι, γιατί συνδέονται ὅπως πρέπει τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο, γιατί μὲ λίγα λόγια ἢ «διαίρεσή» του εἶναι καλὴ καὶ κατὰ συνέπεια ἐμεῖς πὸν καταφέραμε νὰ κάνουμε αὐτὴ τὴν καλὴ διαίρεση εἴμαστε ἀρχιτέκτονες σπουδαῖοι. «Σπεῦδε βραδέως» λέει ἓνα ἀρχαῖο ρητό. Ἄς κάνουμε στὸν ἑαυτό μας τὴν ἐρώτηση. Αὐτὴ ἢ «διαίρεση» πὸν κάναμε μᾶς χαρακτηρίζει ὡς ἀρχιτέκτονες; Μοῦ φαίνεται πὸς ὄχι, γιατί ὁποιοσδήποτε λογικὸς ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ κάνει ὅλες τὶς παραπάνω σκέψεις—ἀρκεῖ νά ναι «μερακλῆς»—χωρὶς νάχει ἀνάγκη διπλώματος ἀρχιτεκτονικῆς: γιατί ὁ καθεὶς ἔχει «ὄνειρευτεῖ» τὸ σπίτι του καὶ τῶχει πλουτίσει μ' ὅλα ὅσα φαντάζεται πὸς θὰ συμπληρώσουν τὴν ἀνέφικτη, πολλὰς φορές, εὐτυχία του.

Ναί, θὰ μοῦ πῆτε, ὅλοι μας ἔχουμε τὰ γούστα καὶ τὶς ιδέες μας γιὰ τὸ σπίτι μας, μὰ ἂν πρόκειται γιὰ ἓνα Νοσοκομεῖο ἢ μιὰ Τράπεζα ἢ ἄλλο σπουδαῖο κτίριο; Θὰ σᾶς ἀπαντήσω ὅτι εἶναι τὸ ἴδιο πρῶμα σὲ πιὸ μεγάλη κλίμακα. Στὸ Νοσοκομεῖο θὰ συμβουλευτοῦμε γιατροὺς, πὸν θὰ μᾶς μάθουν ὅτι τὸ δωμάτιο πὸν θὰ ἐξετάζεται ὁ ἀσθενής, πρέπει νά ναι ἀνάμεσα στὸ δωμάτιο τοῦ γιατροῦ καὶ τὴν αἴθουσα ἀναμονῆς κ.τ.λ. Στὴν Τράπεζα, ὅτι ὁ ταμίας πρέπει νὰ μπορεῖ νὰ μεταφέρει τὸ χρῆμα πὸν διαχειρίστηκε στὸ θησαυροφυλάκιο, χωρὶς νὰ περ-

νᾶ μέσα ἀπ' τὸ χῶλο τοῦ κοινοῦ, ὅπου εὐκολὰ μπορεῖ νὰ ὑποστῆ ἐπίθεση κ.ο.κ. Αὐτὰ δηλαδὴ εἶναι ζητήματα συστήματος καὶ διοργάνωσης, πὸν ἐμεῖς ἄλλο τίποτε δὲν κάνουμε παρὰ νὰ τὰ περνοῦμε στὸ «πλάνο», πέρνοντάς τα ἀπὸ τὸν κάθε εἰδικό.» Ὡστε ὡς ἐδῶ πὸν φτάσαμε δὲν κάναμε τίποτα πὸν νὰ μᾶς χαρακτηρίζει ἰδιαίτερα, μὲ ἄλλα λόγια ἢ ἀποκρυστάλλωση σ' ἓνα σχέδιο τοῦ συστήματος «λειτουργίας», ἐνὸς κτιρίου δὲν εἶναι ἀκόμα Ἀρχιτεκτονικὴ. Ἄς προχωρήσουμε, λοιπόν, στὴ σκέψη μας καὶ ἔχει ὁ Θεός: Οἱ γραμμὲς πὸν τραβήξαμε πάνω στὸ χαρτί δὲ μᾶς λένε τίποτα γιὰ τὸ πὸς θὰ χτιστεῖ τὸ σπίτι. Πρέπει ἀκόμα νὰ σημειώσουμε τὸ πάχος τῶν τοίχων, τὰ θεμέλια τους, τὸν τρόπο πὸν θὰ σκεπάσουμε τὰ πατώματα καὶ τὶς ὀροφές, τὴν κλίση τῆς στέγης κ. τ. λ. κ. τ. λ. Αὐτὰ θὰ καθοριστοῦν ἂν στὸ ἀρχικὸ μας σχέδιο προσθέσουμε «τομὲς» καὶ «προσόψεις», ὅπου θὰ ὀρίσουμε καὶ τὸ ὕψος πὸν θὰ δώσουμε στὰ δωμάτια, στὶς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα. Ἄν σ' αὐτὰ προσθέσουμε καὶ τοὺς λογαριασμοὺς πὸν καθορίζουν τὰ μεγέθη κάθε στύλου καὶ δοκοῦ, ἀπὸ μπετόν ἀρμὲ ἢ ἄλλο ὑλικό, τότε πᾶ μμποροῦμε νὰ στείλουμε τὸ σχέδιο στὴ Δημαρχία γιὰ νὰ μᾶς δώσει τὴν ἄδεια νὰ τὸ χτίσουμε. Κάτω ἀπ' τὸ σχέδιο ὁ νόμος ἀπαιτεῖ νὰ βάλουμε καὶ τὴν ὑπογραφή μας. Κι' ἐμεῖς ἐνθουσιασμένοι μὲ τὶς γνώσεις καὶ τὴ σοφία μας, ὑπογράφουμε: Yüksek Mimar Tâde... Πάλι βιάζεσαι φίλε μου, γιατί εἶναι ἀμφίβολο ἀκόμη ἂν εἶσαι ἀρχιτέκτονας καὶ μάλιστα ἀπ' τὸ εἶδος τῶν Yüksek! Τὶ ἔκανες γιὰ νὰ κερδίσεις αὐτὸ τὸν τίτλο; Πρό-

σθεσες στὸ σχέδιο πόσο πάχος θὰ χουν οἱ τοῖχοι; Αὐτὸ ρῶτα το σ' ἓνα ντουβαρτζῆ νὰ στὸ πει. Ἐδειξες πὸς θὰ «δεθεῖ» ἢ στέγη γιὰ νὰ μὴ τὴν πάρει ἢ νοτιά; Οποιοσδήποτε μαραγκὸς θὰ τῶκανε χωρὶς νὰ σὲ ρωτήσῃ Λογάριασες τὸ μπετόν ἀρμὲ; Μπράβο σου! Εἶσαι τῶντι σπουδαῖος γιατί ἐδῶ ἔδειξες τὴ δεινότητά σου στὰ Μαθηματικά. Ναί, ἀλλὰ αὐτὸ θὰ τῶκανε καὶ ὁ νεαρὸς ἀνηψιὸς σου πὸν εἶναι προτελειόφοιτος τοῦ μηχανικοῦ τμήματος τοῦ Ροβερτείου. «Ὡστε, θὰ μὲ ρωτήσεις καὶ αὐτὰ ὅλα πῶκανα ὡς ἐδῶ δὲν εἶναι Ἀρχιτεκτονικὴ;» «Ὁχι» ἀγαπητέ, σοῦ ἀπαντῶ ἀδίστακτα, αὐτὰ ἦταν «Οἰκοδομικὴ». Ἐρεῖς καὶ «οἰκοδομικὴ» χτίζεις δηλαδὴ. Μὰ... χτίζει καὶ ἓνας μηχανικός, χτίζει καὶ ἓνας καλὸς πρακτικός, χτίζει καὶ ὁ... μπαμπᾶς μου κουμάσι γιὰ τὶς ὄρνιθές του καὶ βρῖσκει μεγαλοφυεῖς! ιδέες «οἰκοδομικές».

Ἄς λογιζευθοῦμε λοιπόν: «Λειτουργία» (Fonction) καὶ «Οἰκοδομικὴ» (Construction) εἶναι δύο ἀπαραίτητα στοιχεῖα γιὰ τὴ σκέψη πὸν θὰ δημιουργήσῃ ἓνα ὁποιοδήποτε

ποτε σχέδιο. Εἶναι δύο «συστήματα πὸν θὰ καθορίσουν τὸ πὸς θὰ ἀνταποκριθεῖ στὸ «σκοπὸ» γιὰ τὸν ὁποῖο γίνεται καὶ τὸ πὸς θὰ «σταθεῖ» μὲς στὸ χῶρο ἓνα «κατασκευάσμα», εἴτε γιὰ κτίριο πρόκειται, εἴτε γιὰ μηχανὴ εἴτε γιὰ ὅ,τι δήποτε ἄλλο. Ὑστερα ἀπ' τὶς σκέψεις πὸν κάναμε παραπάνω πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι αὐτὰ «δὲν φτάνουν» γιὰ νὰ δημιουργηθεῖ ἔργο ἀρχιτεκτονικό. Ἄς συνεχίσουμε λοιπὸν τὴν ἐρευνά μας, πέρνοντας πᾶ ὑλικά καὶ ἐργάτες γιὰ νὰ χτίσουμε. Ἴσως ἐκεῖ στὸ «γιατί» νὰ βροῦμε τὴν Πεισματάρρα πὸν μᾶς ἀποφεύγει...

Λυποῦμαι πολὺ ὁμως πὸν θὰ ἀναγκαστοῦμε ἐδῶ νὰ σταματήσουμε, γιατί ἀρχίσαμε νὰ κάνουμε κατάρχηση τῆς καλωσύνης τοῦ περιοδικοῦ πὸν μᾶς φιλοξενεῖ πιάνοντας πολὺ χῶρο. Γι' αὐτὸ ἄς ὑποθέσουμε ὅτι... βρήκαμε δυσκολίες στὸν πιαμελε τῆς ἄδειας καὶ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ περιμένουμε τὴν ἐκδοσὴ τοῦ ἐρχομένου τεύχους γιὰ νὰ... χτίσουμε.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΑΣΑΔΑΙΟΣ

Χάλλα 17-1 45

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

ΤΑ ΕΙΔΥΛΛΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ

ΚΙ' Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥΣ

ΣΕ ΤΟΝΙΚΟ ΔΑΚΤΥΛΙΚΟ ΕΞΑΜΕΤΡΟ

Μ' αὐτὴ τὴ μεταφραστικὴ μου ἐργασία τῶν εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου, πού σᾶς παρουσιάζω σήμε-
ρα ἕνα τῆς κομμάτι, μὲ ταπεινὲς
λογοτεχνικὲς καὶ φιλολογικὲς ἀξιώ-
σεις, θέλησα νὰ δώσω καὶ ἕνα μι-
κρὸ δεῖγμα ἐργασίας, ἔτσι ὅπως τὴν
ἐνοιώσα καὶ τὴν ἀγάπησα.

Ἄν ὁ σκοπὸς ἦταν καὶ εἶναι ὀ-
νειρο, μένει ὁμως σὰν κέρδος ἀνε-
κτίμητο ἢ προσπάθεια — ἢ ἀγνή
προσπάθεια πού τῆς ἀξίζει κάθε
προσκύνημα—καὶ ἢ γλυκεῖα ἠδονὴ
κάποιας ἔστω καὶ ἀνάξιας λόγου
δημιουργίας.

Ὅμως μὲ τὴν πρώτη παρουσί-
σῃ τῆς σήμερα, θεωρῶ ἀπαραίτη-
το πὸς πρέπει νὰ δώσω μερικὲς ἐ-
ξηγήσεις καὶ νὰ ἐκφράσω μερικὲς
γνώμες γιὰ τὸν τρόπο πού ἐργά-
στηκα καὶ στὴν μετάφραση ἀπ' τὸ
ἀρχαῖο κείμενο καὶ στὸ φτιάξιμο
τοῦ στίχου μου.

Μεταφράζοντας τὰ εἰδυλλία ἀ-
κολουθῶ καὶ τοὺς δύο τρόπους πού
ὑποδείχνει ὁ Ν. Ποριώτης*. Δηλα-
δὴ προσπαθῶ νὰ ἀποδώσω σαφέ-
στατα τὸ νόημα καὶ συγχρόνως νὰ
προσέχω στὰ τεχνικὰ γνωρίσματα
τοῦ ἔργου. Μὲ μιὰ λέξη, κύτταξα
νὰ εἶμαι πιστὸς στὴν μετάφρασή
τους, ὅσο μου ἐπέτρεπαν τὰ φρα-

στικὰ μέσα πού διέθετα καὶ ὁ πε-
ριορισμὸς τοῦ στίχου. Καὶ γιὰ
νὰ μεταχειριστῶ τὴ φράση τοῦ Ν.
Ποριώτη: «Δὲν εἶπα, αὐτὸ δὲ μ' ἀ-
ρέσει καὶ τὸ παραλείπω, παρὰ μ'
ἀρέσει δὲ μ' ἀρέσει αὐτὸ εἶναι, μὰ
ἔτσι κατόρθωσα νὰ τὸ πῶ μὲ τὴ
δικιά μου τὴ γλῶσσα»

Σὰ βουκολικὰ ποιήματα εἶχαν
καὶ πολλὲς λέξεις τοῦ βουνοῦ καὶ
τῆς στάνης, πού γιὰ νὰ βρῶ τὶς
ἀντίστοιχὲς τους στὴ γλῶσσα τοῦ
τωρινοῦ βοσκοῦ μας, πολὺ μὲ βοή-
θησε τὸ ἔργο τοῦ Κ. Κρυστάλλη.
(Κι' αὐτὸ τὸ ἀναφέρω ἐδῶ ὄχι μόνο
βιβλιογραφικὰ, μὰ καὶ γιὰ νὰ μὴ
νομίσουν μερικοὶ καλοθελητὲς καὶ
μακάριοι πὸς ἐμεῖς τυχὸν εἴμαστε
γλωσσοπλάστες, ἢ κάποια γλωσσικὴ
ἀκρότητα μὲ ἔφερε στὴν ἐκλογή
αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς λέξης. Λόγοι
καθαρὰ ἐπιστημονικοὶ καὶ αἰσθητι-
κοὶ μοῦ ἐπέβαλαν τὴ φράση ἢ τὴ
λέξη ἐκείνη. Τίποτ' ἄλλο.)

Καὶ κάτι ἀκόμα Ἄν τύχει κανεὶς,
ἀπ' ἐκείνους πού θὰ τὸ διαβάσουν,
νὰ γνωρίζει τὸ πρωτότυπο, νὰ μὴ
ξαφνιστεῖ ὅταν δεῖ παραγεμισμένους
μερικὲς φράσεις. Γιατὶ πρέπει νὰ
ξέρει πὸς ἢ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσ-
σα εἶναι πολὺ πιὸ λακωνικὴ ἀπ' τὴ
δικιά μας, τὴ νέα.

* Ὁ Ν. Ποριώτης συμπληρώνοντας τὸ ἔργο τοῦ Ἀργυρῆ Ἰταλιώτη, ἔχει μεταφρά-
σει τὴν Ὀδύσεια ἀπὸ τὸ Χ ὡς τὸ Ω σὲ δακτυλικὸ τονικὸ ἐξάμετρο. Στὸ τέλος τοῦ βι-
βλίου του ἔχει καὶ ἕνα διαφωτιστικὸ σημεῖωμα γιὰ τὸν τρόπο πού ἐργάστηκε.

Αὐτὴ εἶναι μιὰ δυσκολία πού ὑ-
περνίκησα, στὸ φτιάξιμο τοῦ στί-
χου μου, μὲ μερικὲς κάπου—κάπου
παραφράσεις χωρὶς βέβαια αὐτὲς
νὰ χ. λούν τὴ βασικὴ πλοκὴ, ἐνό-
τητα κι' αὐτὴ τὴν ὠραιότητα ἀκό-
μα τοῦ ἔργου.

Ὁ ἱστορικὸς τῆς Νεοελληνικῆς
Λογοτεχνίας Ἡλίας Βουτιερίδης,
στὴ Στιχουργικὴ του δὲν παραδέ-
χεται τὸν τονικὸ δακτυλικὸ ἐξάμε-
τρο, ἐπειδὴ, λέει εἶναι μονότονος
μὲ τὸ ξαναγύρισμα τοῦ ἴδιου μετρι-
τρικοῦ τόνου ὕστερα ἀπὸ κάθε
τρεῖς συλλαβές.

Μ' ὄλ' αὐτὰ τὶς τελευταῖες μετα-
φράσεις τοῦ Ὀμήρου τὶς βλέπομε
γραμμικὲς σὲ τονικὸ δακτυλικὸ ἐξά-
μετρο. Μ' αὐτὲς καταβάλλεται προ-
σπάθεια νὰ μεταδοθεῖ στὸν ἀνα-
γνώστη μέρος ἀπὸ τὴ συγκίνηση
πού προξενεῖ στοὺς μεταφραστὲς,
ὁ λόγος καὶ ὁ νόμος ὁ Ὀμηρικὸς—
ὅπως λέει κι' ὁ Ν. Ποριώτης.

Πρῶτος ἔγραψε σὲ τονικὸ δα-
κτυλικὸ ἐξάμετρο ὁ Γερμανὸς Ἰω.
Ἐρ. Φὸς μεταφράζοντας τὴν Ὀ-
δύσεια στὰ 1782 καὶ ὅλο τὸ Ὀ-

νόμο πού πιά τὸ τραγοῦδι δὲν εἶσαι, καὶ λόγος πού εἶσαι
μέτρο καὶ τάξη, ἀριθμὸ πού τὰ πάντα νοεῖς καὶ τρανεύεις,
πάρε τὴ σκέψη μου ἐσύ, μὴ τὴν κάμεις τραγοῦδι, μονάχα
συντρόφενέ τὴν ἀπλᾶ καὶ σιγά, καὶ τὸ ρέμα τῆς κράτα
μέσα στὴν κοίτη, νὰ ρεῖ μεγαλόπρεπα κι' ἤσυχα ἢ σκέψη.

καὶ τελευταῖος ὁ Ν. Ποριώτης μὲ
τὴ μετάφραση τῆς Ὀδύσειας ἀπὸ
τὸ Χ — Ω .

Ἐχοντας λοιπὸν τέτοιους προ-
δρόμους δὲ δίστασα καθόλου νὰ με-
ταφράσω κι' ἐγὼ σὲ τονικὸ δακτυ-
λικὸ ἐξάμετρο τὰ Εἰδυλλία τοῦ Θεο-

μηρικὸ ἔργο στὰ 1793. Ἀπ' τοὺς
Ἰταλοὺς ὁ Ἐ. Ρομανιόλι στὰ 1925
μεταφράζει ἔξοχα τὸν Ὀμηρο, τὸν
Ἡσίοδο καὶ τὸν Θεόκριτο πάνω
στὸν ἴδιο μετρικὸ τύπο ἢ Ἀπ' τοὺς
δικούς μας πρῶτος γράφει ὁ Ἰάκ.
Ρ. Ραγκαβῆς μεταφράζοντας σὲ
τονικὸ δακτυλικὸ ἐξάμετρο, στὶς ἀρ-
χὲς τοῦ 19ου αἰῶνα, τὴν «Αἰνεΐα-
δα» τοῦ Βιργιλίου. Κατόπι τὸν ἀ-
κολούθησε ὁ γυιὸς του Ἀλέξ. Ρ.
Ραγκαβῆς πού μετάφρασε τὸ Α
τῆς Ὀδύσειας καὶ θεωρεῖται ὁ κα-
θαυτοῦ δημιουργὸς καὶ εἰσηγητὴς
τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου¹. Ὑστε-
ρα ἔρχεται ὁ Ἡλίας Τανταλίδης
μὲ τὸ Α τῆς Ἰλιάδας, ὁ Β. Ἀ-
ποστολίδης, ἀπὸ τὸ Α — Μ τῆς
Ἰλιάδας, ὁ Πάλλης (Ὀδύσεια Ρ
291 — 326 μεταφρασμένη στὸ
Μπρουνό του,) ὁ Γ. Ζαλοκώστας,
ὁ Θ. Ὀρφανίδης, ὁ Ἄγγ. Βλάχον
ὁ Ἀντ. Ἀντωνιάδης, ὁ Δ. Βικέ-
λας, ὁ Κ. Παλαμᾶς στὸ ποίημα του
«ὁ Πρῶτος λόγος τῶν Παραδεί-
σων,» ὅπου σ' ἕνα μέρος μιλά γι'
αὐτὸν τὸν τονικὸ ἐξάμετρο:

κρίτου, ἀποδίδοντας ἔτσι «τέλεια
τὸ ρυθμικὸ μεγαλεῖο, τὸ ἀρμονικὸ
κυμάτισμα, τὰ μετατοπίσματα καὶ
τὴν ποικιλία τοῦ ἠρωικοῦ στίχου.»

Ὅταν ἐπιχειροῦμε μιὰ μετάφρα-
ση ἀρχαίου ποιητῆ, πρέπει ὅπως
κυττάζομε νὰ ἀποδώσομε πιστὰ τὸ

1) Ποριώτης

2) Ἡλίας Βουτιερίδης. «Νεοελληνικὴ στιχουργικὴ» σελ. 109

νόημα τοῦ ἔργου νὰ προσπαθήσομε, ἂν εἶναι δυνατό, νὰ ἀποδώσομε καὶ τὴ ρυθμικὴ ὁμορφιὰ καὶ μεγαλοπρέπεια τοῦ ἀρχαίου κείμενου.

* Ἄλλωστε νὰ καὶ τί λέει ὁ Κλέων Παράσχος σὲ μιὰ μικρὴ του κριτικὴ στὴ «Ν. Ἑστία» τοῦ 1933 τεύχος 166 γιὰ μιὰ μετάφραση τῶν Εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου ἀπ' τὸν Κ. Μ. Γράψα.

Λέει πὼς ὁ «Λεβέντικος» τόνος (δηλ. ὁ δεκαπεντασύλλαβος) ποὺ πρῶτος τὸν μεταχειρίστηκε ὁ Πάλλης καὶ τὸν ἀκολούθησε ὁ Γράψας, δὲν τοῦ φαίνεται πὼς μπορεῖ νὰ ἀποδόσει τὴν ἀληθινὴ διάθεση, τὸ ἀληθινὸ λυρικὸ «κλίμα» ποιητῶν ὅπως ὁ Ὅμηρος ἢ ὁ Θεόκριτος. Μὰ οὔτε καὶ τὴν ἔκφραση τους ἀκόμα. Τοὺς παραμορφώνει, τοὺς ἀλλοιώνει ἔτσι ποὺ διαβάζοντας κανεὶς τὶς μεταφράσεις, τὶς καμωμένες μὲ τέτοιο πνεῦμα, ἔχει τὴν ἐντύπωση ἐνὸς ὄχι ἀκριβοῦς τόνου, ὄχι σωστοῦ. Καὶ τώρα μπορῶ νὰ συμπληρώσω.

* Ἄν ὁ Λεβέντικος τόνος τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν δὲν εἶναι κατάλληλος ν' ἀποδώσει τὴ λεβεντιά μιᾶς Ἰλιάδας, τότε πολὺ πιὸ λιγώτερο μπορεῖ — φυσικὰ — ν' ἀποδόσει τὴν εἰδυλλιακὴ ὁμορφιὰ ἐνὸς Θεοκρίτου. Νὰ καὶ ἓνας ἄλλος λόγος πὸν γι' αὐτὸν προτίμησα νὰ μεταφράσω, τὰ εἰδυλλία στὸ μέτρο ποῦναι γραμμένο καὶ τὸ ἀρχαῖο κείμενο.

Νὰ μὴ νομίσει ὅμως κανεὶς ὅτι θέλομε νὰ ἀναστήσομε τὰ ἀρχαῖα μέτρα. Κάθε ἄλλο. Ἄπλᾶ, τὴν ἀρχαία αὐτὴ ὁμορφιὰ θέλω καὶ πρέπει νὰ τὴν ἀποδώσω μ' ὅλη τὴν τὴν ἀγνόητα — στὰ δικά μας κα-

λούπια. Μεταφράζοντας κανεὶς στὸν τονικὸ δακτυλικὸ ἑξάμετρο μὲ τὶς 17 συλλαβές, ἐκτὸς ἀπ' ὅσα ἀράδια παραπάνω, ἔχει καὶ μεγαλύτερη ἐλευθερία στὸν στίχο του, παρὰ στὸν δεκαπεντασύλλαβο. Συνεπῶς ὁ δεκαεπτασύλλαβος αὐτὸς εὐκολύνει περισσότερο στὴν πιστότερη ἀπόδοση χωρὶς νὰ ὑποχρεώνεται κανεὶς σὲ συμπτώξεις, παραλείψεις, παραφράσεις καὶ πολλὰς φορὲς σὲ αὐξηση τῶν στίχων, στὴ μετάφραση.

* Ἄν, τώρα, ρωτᾶτε τὴν ταπεινὴ μου γνώμη γιὰ τοὺς μεταφραστὲς αὐτοὺς σὲ δεκαπεντασύλλαβο, ἄς μοῦ ἐπιτρέψουν νὰ πῶ πὼς τοὺς λείπει μιὰ κάποια ἀξιολογικὴ καὶ καλαισθητικὴ σκοπιὰ, πράγματα ἀπαραίτητα ὅταν παρατηροῦμε ἓνα ἀρχαῖο κείμενο.

Προσπαθώντας — ὅσο τὸ δυνατό — νὰ μὴ γίνω μονότονος, ἐφάρμοσα ὅλες τῆς τομῆς ὡς καὶ αὐτὴ τὴ «βουκολικὴ διαίρεση». Κάπου — κάπου — καὶ τὸν «κατὰ τέταρτον τροχαῖον.»¹⁾ (Βλέπ. π.χ. 1, 31, 32).

* Ἀκολούθησα τὴν ἐλευθερία ποὺ ὑποδείχνει ὁ Ν. Ποριώτης στὸν πρῶτο «πόδα» τοῦ στίχου, γιὰ καὶ σ' αὐτὸν τὸν Ὅμηρο ἀκόμα παρατηρεῖται αὐτὴ ἢ ἐλευθερία μὲ μερικὸς «ἀκέφαλους» στίχους του. Χρησιμοποίησα, δηλαδή, τὸν «σπονδεῖο» ἢ «ἰαμβο» (π.χ. βλ. 35), τὸν «τροχαῖο» (π.χ. βλ. 21, 22, 17), τὸν «μεσότονο» ἢ «ἀμφίβραχυ» (π.χ. βλ. 5, 15, 18, 27, 44), καὶ τὸν «ἀτονο» (π.χ. βλ. 6, ...) Αὐτὸν τὸν χρησιμοποίησα καὶ μέσα στὸν στίχο ὅπως π.χ. στὸν 40, 4. Μόνο σ' αὐτὰ ἀκολούθησα τὸν Ν. Ποριώτη, χωρὶς ὅμως καὶ στοὺς ἀπειροὺς μετρικὸς συμβιβασμοὺς ποὺ παρατηροῦν-

ται εὐκολὰ σ' αὐτὸν καὶ στὸν Ἀποστολίδη. Κάτι τέτοιου εἶδους στίχοι μου εἶναι μετρημένοι καὶ δὲν παύω νὰ τοὺς θεωρῶ γι' ἀδύνατα σημεῖα μου. Τοὺς τολμηροὺς ἐκείνους παρατονισμένους στίχους τοῦ Ν. Ποριώτη, δὲ θὰ τοὺς συναντήσετε στὴ μετάφρασή μου. Ὁλ' αὐτὰ, ὅπως λέγει καὶ ὁ ἴδιος, τὰ κάνει γιὰ νὰ ξεφύγει τὴ μονοτο-

νία. Τὸ παραδέχομαι. Μόνο ὅμως στὸν πρῶτο «πόδα». Γιὰτὶ ἀλλιῶς, προσπαθώντας νὰ ξεφύγει τὴ μονοτονία, μὲ κάτι τολμηροὺς συμβιβασμοὺς, χαλνᾷ τὸ ρυθμὸ τοῦ στίχου, τὸ γνώρισμα τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου.

Αὐτὰ εἶχα νὰ πῶ γιὰ τὴ μεταφραστικὴ μου ἐργασία.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ ΕΙΔΥΛΛΙΟ VI

“ΒΟΥΚΟΛΙΑΣΤΑΙ,,

Κάποτε, Ἄρατε ὁ Δάφνης ὁ Βούτας μαζί καὶ ὁ Δαμοίτας, σ' ἓνα λειβάδι σιμὰ σαλαγήσαν καὶ οἱ δυὸ τὴν κοπή τους. Λίγο γενάκι εἶχε ὁ πρῶτος τους, μόλις καὶ φύτρωνε τοῦ ἄλλου. Πάνω στὸ καλοκαιριάτικο στάλισμα, δίπλα στὴ βρύση
5 στρωμένοι τέτοια τραγούδαγαν. Κι' ἄρχισε πρῶτος ὁ Δάφνης.

Πετροβολάει τ' ἀρνιά σου, Πολύφημε, μῆλα ἢ Γαλάτεια, σ' ἔρωτα ἀναίσθητος ποῦσαι, γι' αὐτὸ καὶ σὲ κράζει γιδάρη. Δόλιε καὶ ἐσὺ οὔτε γυρνᾷς, νὰ τὴ δεῖς, μόνο κάθεσαι πέρα καὶ τὴ φλογέρα σου παίζεις γλυκά. Μὰ γιὰ κύττα τὴν τώρα
10 πάλι ποὺ ρίχνει τῆς σκύλλας, τ' ἀρνιά σου ποὺ πάντα φυλάγει. Τούτῃ βαβύζει καὶ μέσα στὴ θάλασσα ἐπίμονα βλέπει ποὺ καθρεφτίζει στὸ κῆμα τῆς τ' ὄριο κορμὶ τῆς παρθένας γύρω στὴν ὄχτη νὰ τρέχει. Μὰ πρόσεχε μὴ καὶ χυμήξει πάνω στὶς γάμπες τῆς μόλις θὰ βγαίνει, καὶ τ' ὄρηο τῆς δέρμα
15 ξεσκίσει. Νάζια σοῦ κάνει ἀπ' ἐκεῖθε, ἀγκαθόφουντα ἴδια μέσα στὴν καλοκαιριάτικια ζέστα ποὺ λάμπει φρυγμένη. Φεύγει σὰν τὴ ζητᾷς καὶ ὅταν φεύγεις ἐσὺ, τότε ἐκείνη μὲ πείσμα σὲ κυνηγᾷ καὶ μαργιόλα μὲ σένανε παίζει, τί ὁ ἔρωτας, φίλε μου, δείχνει συχνά μας καὶ τ' ἄσκημα ὡραῖα.

20 Ὅταν πιά σώπασε ὁ Δάφνης, τραγούδησε τοῦτα ὁ Δαμοίτας

Βούτας=βουκόλος. βουκολιός, βούτας. Κοπή=τὸ κοπάδι. Στάλισμα καὶ στάλος=τὸ μέρος ἢ ἡ ὄρα ποὺ σταλίζουν, ποὺ ἀνταναίστανται τὰ γιδοπρόβατα τὸ μεσημέρι.

1) Ἀπὸ τὴν τομὴ τὴν μεταχειρίζεται ὁ Ν. Ποριώτης.

Μὰ τὸν Πᾶνα τὴν εἶδα, τὴν ὄρια πού χτύπαε τὰ ζᾶ μου,
δὲ μοῦ ξέφυγε μὰ τ' ἀκριβὸ καὶ γλυκό μου ματάκι
πού ἔτσι θὰ βλέπω. Μὰ αὐτὸν πού γιὰ μένα κακὰ εἶχε μαντέψει,
ἄμποτε νᾶβρει κατάρρα, τὸν Τήλεμο καὶ τὰ παιδιὰ του.

- 25 Μ' ἄν καὶ τὴ θέλω, ξεπίτηδες δὲ τὴν κυττάζω καὶ λέγω
ἄλλην ἀγάπη πὼς ἔχω. Κι' ἐκείνη πιά λυώνει ἀπ' τὴ ζούλια,
ὦ Πᾶνα, χύνεται τότε τρελλή, σὰν τ' ἀκούσει, ἀπ' τὸ κῦμα
καὶ μὲ ζητᾶ μέσα στ' ἄντρα καὶ μέσ' στὰ κοπάδια τρεχάτη.
Σούζω καὶ τώρα τὴ σκύλλα μου νὰ τὴ βαβύζει γιατί δταν
30 τᾶχα καλά, μέσ' στὰ σκέλια τῆς εὔρισκε ἢ μούρη τῆς χάδια·
Ἴσως πιά βλέποντας τοῦτα πού κάνω μοῦ στείλει μηνήτρα,
ὅμως ἐγὼ θὰ κρατήσω τὴν πόρτα κλειστὴν ὧσπου νᾶρτει
καὶ μ' ὀρκιστεῖ πὼς μονάχη θὰ στρώσει τοῦ γάμου μας τ' ὄριο
κρεββάτι. Κι' οὔτε πιά τόσο δὰ κι' ἄσκημος εἶμαι ὅπως λένε.
35 Γιατί, χιτὲς πού κυττάχθηκα μέσ' στὴ γαλήνη τοῦ πόντου,
εἶδα τὰ γένια μου νᾶναι καλὰ καὶ τὸ μόνο μου μάτι,
μὲ τὴ δικιά μας τὴν κρίση. Καὶ τ' ἄσπρα μου δόντια φαινόνταν
κι' ἀπὸ τῆς Πάρως τὴν πέτρα λευκότερα τοῦτα ν' ἀστράφτουν.
Κι' ἔφτυσα ἀμέσως στὸν κόρφο μου, μὴ μὲ βασκάνει κανένας.
40 τρεῖς φορές, ὅπως μὲ τῶπεν ἢ γριὰ καλὴ Κοτυταρίδα.

Ἔτσι σὰν τέλειωσε φίλησε ἐγκάρδια τὸν Δάφνι ὁ Δαμοίτας
κι' ἓνα σουραύλι τὸν ἔδωσε, κι' ὁ ἄλλος καλὴ μιὰ φλογέρα.
Ἐπαιζε ὁ Δάφνις σουραύλι, σιμά του φλογέρα ὁ Δαμοίτας,
καὶ πὰ στὴν ἀμαλαγιά τὰ δαμάλια χορεύαν μὲ χάρη.

- 45 Οὔτε κι' οἱ δυὸ νικηθῆκαν, καθέννας ἀπ' τ' ἄλλου τὴν τέχνη.

Ἀπόδοση σὲ ἰωνιὸ δακτυλικὸ ἑξάμετρο © ΖΕΡΗ

Τὰ ζᾶ=τὰ ζῶα.

Ἀμαλαγιά=χλωρασιά. Βαβύζω=ἰλυχείω, γαργίζω, βάβουμα.

ΧΡΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕ ΜΑΣΚΑ

Τὸ νὰ σωπαίνει κανεὶς γιὰ κάτι πού
δὲν κατάλαβε, εἶναι μιὰ τέχνη. Τὸ
νὰ κρίνει κάτι πού δὲ νοιώθει εἶναι
μιὰ αὐθάδεια. Τὸ νὰ βρίζει φανερὰ
κανεὶς τὴν ἀξία, εἶναι ἀναίδεια ἀνα-
νακατεμένη μὲ τὴν παλληκαριά.

Μὰ τὸ νὰ λουιδωρεῖ ἀνυπόγραφα
ἔχοντας προστάτη ἄν ὄχι τὸν «τό-
πο τῆς ἀλεπούς τοῦ Αἰσώπου» ἀλλὰ
τὸ καμουφλάρισμα πίσω ἀπ' τ' ὄχυ-
ρὸ τῆς ἀωνυμίας, ἔ! αὐτὸ εἶναι ἄ-
νω ποταμῶν!

Τ' ἀνώνυμα γράμματα!

Ἐχουνε τόσο πολλὰ εἰπωθεῖ καὶ
γραφτεῖ γι' αὐτὰ ἐξαιροῦνται φυ-
σικὰ τὰ χωρὶς καμμιὰ κακὴ πρόθεση
δειτὰ ἐρωτικὰ γραμματάκια — ὥστε
δὲν πρόκειται νὰ μᾶς ἀπασχολήσουν
ἐδῶ. Ἐχει ἐξαντληθεῖ ἓνα τέτοιω
θέμα γιὰ τίς φειδίσιες ἀνώνυμες
πληροφορίες τῶν καλοθελητῶν μας
φίλων, γιὰ κείνους πού εἶπε σχετι-
κὰ ὁ σοφὸς «Θεέ μου, γλύτωσέ με
ἀπ' αὐτούς· τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς
ἀναλαμβάνω ἐγώ,» τῶν φίλων μας
πού μᾶς προφταίνουν πὼς ἢ κόρη
μας πῆρε κακὸ δρόμο, πὼς ἢ γυ-
ναῖκα μας μᾶς ἀπατᾶ — καὶ τί ἀτύ-
χημα νὰ μὴ μᾶς ἀπατᾶ μὲ κείνους!

Νὰ ὅμως πού ὑπάρχουν καὶ φίλοι
τοῦ... λαοῦ, τοῦ κοσμάκη πού τὸν
διάφωτίζουν καὶ τὸν προφυλάγουν
μὲ τίς κριτικὲς τους — ἄς εἶναι κα-
λὰ οἱ ἄνθρωποι μὴ κακοστομαχιά-
σει ἀπ' τίς ἄτεχνες καὶ ἀκαταλαβί-
στικες φιλολογικὲς τροφές. Γιαντὰ
τὰ δημόσια, ἄς τὰ ποῦμε, ἀνώνυμα

γράμματα δὲν ἔχει γίνεῖ ἴσως τόση
φασαρία γιατί τὸ πρᾶγμα εἶναι πιὸ
σπάνιο. Τέτοια προστυχιά εἶναι πιὸ
πρωτότυπη!

Προσέξτε! Ἀνέκαθεν στὸν κόσμο
βρίστηκε τὸ ἄτομο, ὅμως δείχτηκε
κάποιος σεβασμὸς στὴν προσπάθεια.

Φυσικὰ συνήθως γιὰ τὴν ἀνω-
νυμία τῆς — δὲ δίνεται καμμιὰ ἀ-
πάντηση στὴν ἀποκρηάτικη αὐτὴ
κριτικὴ. Γενιέται ἀπλούστατα ἢ ἀπο-
ρία.

Ποιοῦ ἐνστιχτοῦ ἱκανοποίηση πα-
ρακινεῖ μερικοὺς πού ἐνῶ μποροῦν
ν' ἀδιαφορήσουν, ν' ἀγνοήσουν
πράγματα, γιὰ τὰ ὁποῖα θεωροῦν
τὸν ἑαυτό τους ἄγονον ἔδαφος, θέ-
λουν καλὰ καὶ σώνει νὰ ἐκδηλωθοῦν
ἀρνητικά· Βρισκόμαστε μπρὸς σὲ κά-
ποιο ψυχολογικὸ φαινόμενο κι' αὐ-
τὸ τὸ φαινόμενο εἶναι γενικὸ, παγ-
κόσμιο.

Βέβαια κάθε ἀξίας, κάθε ὀραίου
κι' ἀληθινοῦ ἢ μοῖρα τῶχει νὰ ἐπι-
βάλλεται μὲ δυσκολία καὶ ν' ἀντι-
κρύζει παγωμένη πολικὴν ἔκταση
τὴν ἀδιαφορία τοῦ πλήθους. Κι' ἄν
αὐτὴ ἢ ἀλήθεια ἦταν ἀνάγκη μὲ πα-
ραδείγματα ν' ἀποδειχτεῖ θὰ μπο-
ροῦσαν — ἀλλοίμονο — νὰ παρελά-
σουν ὅλα τὰ ὀνόματα πού ὑψώθη-
καν πάνω ἀπ' τὴ συνηθισμένη στάθ-
μη.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ.
Ἄν οἱ ἀμαθεῖς ἀδιαφοροῦν ὑπάρ-
χουν καὶ ἠλίθιοι πού βρίζουν. Κι'
ἔτσι βρίστηκαν ὄχι μονάχα ἀξίες πού

τὸ ἔργο τους ξάφνισε μὲ τὴν παραξενιά του, τὴν πρωτοτυπία του, τὸν ἐπαναστατικό του χαρακτήρα, ὅπως ὁ Ζίγκμουν Φρόυντ, ὁ Μπωντελαίρ (τοῦ ὁποίου θὰ τρῖζουν τὸν τελευταῖο καιρὸ τὰ κόκκαλα,) οἱ πρωτοπόροι τῆς δημοτικῆς μας γλώσσας κι' ἄλλοι τέτοιοι, ἀλλὰ καὶ κορυφῆς πού ἦταν ἤδη κλασικὲς στὴν ἐποχὴ τους.

Ἄπ' τὶς φαρμακερῆς γλώσσες δὲ γλύτωσε οὔτε κείνος πού κατόρθωσε νὰ ξαναναστήσει τὴν ἀρχαία τραγωδία συγκεντρώνοντας στὸ μελόδραμα του ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς Τέχνης, ὁ Βάγκνερ, οὔτε κι' ὁ μέγας ποιητὴς τῶν αἰώνων ὁ Σαίξπηρ.

Κι' αὐτὸς ἀκόμη πού χάρησε στὴν πονεμένην ἀνθρωπότητα τὸ γλυκὸν δῶμα τῆς παγκόσμιας χαρᾶς, πού

τὴ σφυρηλάτησε στὸ ἀμόνι τοῦ δικού του πόνου, αὐτὸς πού πέρασε τὴ ζωὴ του μέσ' στὴν ὀδύνη ἀλλὰ καὶ μέσα στὴν ἠθικὴ, κι' αὐτὸς ὁ Μπετόβεν δὲν μπόρεσε νὰ τὶς ἀποφύγει.

Κάποιος εἶπε γιὰ τὴ μουσικὴ του πὼς ἦταν λάγνη, φιλήδονη κι' ἀνήθικη καὶ πὼς οἱ θαυμαστές του τὴν ἄρρεζαν ἀπὸ συνήθεια, ἔτσι ὅπως ἀπὸ συνήθεια καὶ μόνο ρέπει κανεὶς στὸν . . . Ἑλληνικὸν ἔρωτα!.

Ὡ ζήλεια, πού κάνεις τὰ ταπεινά καὶ πράσινα ἔρπετά νὰ τὰ βάζουν μὲ τοὺς ὑψηπέτες ἀητούς!

Ὡ ζήλεια, ὅπως λέγει κάπου ὁ Οὐγκώ.

Ὡ ζήλεια, vicille consolatrice des imbéciles!

ΤΑΙ ΤΙΝΟΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΣΚΟΙ

FRANK BAYSAL

Ἐξορίζω τὴν εὐγένεια ἀπὸ τὴ σάρκα μου
Ἐνας ὑποτένιος θὲ νὰ γίνω σ' αὐτὴν τὴν πόλη.
Τοὺς παλιομαχαλάδες τῆς τοὺς ἀγαπῶ
Γιατὶ μὲ τὰ ὄνειρατά μου μοιάζουν.
Μὲς τὴν καρδούλα τῆς τὴν πουλημένη,
Τὴ φιλημένη, τὴν ξευτελισμένη,
Μὲ τὶς φοβερῆς μου ἀμαρτίες ζῶ πλάγι — πλάγι,
Μοῦτρο μὲ μοῦτρο, ἀγκαλιαστά.
Δὲ βγάζω τὸ καπέλλο σ' ὅποιον λάχει,
Ἐφημερίδες δὲ διαβάζω κάθε πρωί,
Μ' ἀσιδέρωτο πανταλόνι, δίχως γραβᾶτα
Γυρίζω ἀψηλάς τὴ μύτη, τὸ στήθος φόρα . . .
Καὶ ζῶ καθὼς μ' ἀρέσει . . .

Met: NEBZAT XATKO

Η ΣΚΟΠΙΑ ΜΑΣ

Ὅταν ἀποφασίζαμε τὴν ἔκδοσιν μας, εἶχαμε πλήρη συναίσθησιν ὅλων σχεδὸν τῶν δυσχερειῶν ἐκείνων πού εἶναι μοιραῖο νὰ συναντήσῃ στίς προσπάθειες του κάθε σοβαρὸ καλλιτεχνικὸ ὄργανο πού ἀξιώνει νὰ πραγματώσῃ ἕνα πνευματικὸ ἰδεῶδες. Κι' οἱ δυσχέσεις αὐτὲς εἶναι φυσικὰ τόσο μεγαλύστερες, ὅσο καὶ περισσότερο ἀκατατόπιστο στὰ ζητήματα τῆς Τέχνης καὶ τοῦ Πνεύματος εἶναι καὶ τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ πρὸς τὸ ὁποῖο κι' ἀπευθύνεται. Ἡ προσαρμογὴ στὰ γούστα καὶ στίς προτιμήσεις ἑνὸς τέτοιου κοινού θὰ σήμανε εὐθὺς ἐξ' ἀοχῆς κιόλας μιὰν ἀνεπανόρθωτη χρονοκοπίαν.

Ἡ ποιματοποίησιν τῶν ἐπιδιώξεων ἑνὸς ζωντινοῦ ὀργανισμοῦ πού ἀποβλέπει καὶ ἀγωνίζεται γιὰ τὸ καλύτερο δὲ μπορεῖ νὰ εἶναι — καὶ προπαντὸς στὴ δική μας περίπτωση — παρὰ ἕνα τέρας πολὺ μακρινό. Μὲ τοὺς εὐκόλους συμβιβασμοὺς δὲν κερδίζει κανεὶς τίποτα. Ξέσσουμε πὼς θὰ χροιαστεῖ πολὺς καιρὸς καὶ πὼς μᾶς μέλλονται πολλοὶ ἀγῶνες. Ξέσσουμε ἀκόμα καὶ μετροῦμε καὶ τὴ μεγάλη δυσαναλογία μεταξὺ τῶν δυνάμεων μας ἀπ' τὴ μιὰ πλευρὰ καὶ τῶν σκοπῶν πού τάξαμε νὰ ὑπηρετήσουμε ἀπ' τὴν ἄλλην. Ἀλλὰ νομίζουμε πὼς αὐτὴ ἡ γνώση κι' ἡ συνείδησιν μᾶς εἶναι ἀκριβῶς κι' ἡ μεγαλύτερη μας δύναμη.

Ἐκεῖνο πού μᾶς χροιάζεται περισσότερο ἀπ' ὅλα, καὶ πού χωρὶς αὐτὸ εἶναι μάταιος καὶ περιττὸς ὁ κάθε θόρυβος, εἶναι οἱ δικές μας ἰκανότητες κι' οἱ δικές μας προσπάθειες. Σ' αὐτὲς ἄς στραφῶμε. Ἄς δοκιμάσουμε τὰ ὅρια τῆς πνευματικῆς μας ἀντοχῆς στὴν καλλιέργεια καὶ στὴ βελτίωσιν τους. Τὴν ἀπάντησιν θὰ τὴν πάρουμε μονάχα ἀπ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα. Ἀλλοιῶς δὲ γίνεται τίποτα. Ἐμεῖς ἔτσι πιστεύουμε καὶ γύρω σ' αὐτὴν τὴν πίστη στρέφονται ὅλες οἱ προσπάθειές μας.

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Τὸ πρῶτο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας ἴκανοποίησε ὅπως δὴποτε. Ἐνα πλῆθος ἀπὸ σοβαροὺς κι' ἀμερόληπτους, φιλεναγωνιστὰς ἱμειναν ἀρετὰ εὐχαριστημένοι μὲ τὸ παρουσίωμα καὶ τὰ περιχόμενα τῶν «Χρονικῶν». Λέμε ἀρετὰ γι' εἰς μὴν μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς πλησιάζουμε κάτι τὸ ἀριτεῖο. Ἐχομε πολλὰς τεχνικὰς ἀλλαγὰς, ὑπεροχὴν

σὲ ποιότητα χαρτιοῦ, σελίδων, σὲ στοιχεῖα τυπογραφικὰ καὶ σὲ ξόφυλλο πού θὰ τὸ θέλωμε σ' ἄλλο χροῖμα καὶ πρὸ χοντρὸ χαρτί. Ἡ ἐπιθυμία μας εἶναι νὰ φτάσουμε, σιμὴν καὶ ἀπέριττα σὲ μιὰν ἀντάρκτη ὕλη ἐκλεκτῆς καὶ πάντα πρωτότυπης πού νὰ ξεπερνᾷ τὴ μετριότητα, καὶ αὐτὸ θὰ τὸ ἐπιτύχουμε μὲ τὴ βοήθειαν τῶν ἐκλεκτῶν συνεργατῶν μας πού τοὺς παρακαλοῦμε νὰ

καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε με τα έργα τους, να φτάσουμε αυτή την επιθυμία και να την ξεπεράσουμε. 'Απ' τ' άλλο μέρος το ενδιαφέρον και η θερμότητα των αναγνωστών μας υποστηρίζει θα μας δώσουν τη δύναμη να ξεουδετερώσουμε τις άλλες τεχνικές ελλείψεις, και να επιτύχουμε το σκοπό που τάχουμε όλοι μας, για τη σταδιοδρομία ενός εκλεκτού περιοδικού.

Διασάφηση

Για τις «Ανεύθυνες εθύνες» του πρώτου τεύχους μας ακούστηκαν διαμαρτυρίες, διατυπωθήκανε παρόμοια. Βρίζουμε, λένε, δίχως αιτία. Να μας συχωρέσουν, μα υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ ειρωνείας και βρισιών. Δεν είναι της ιδιοσυγκρασίας μας να ξεπέφτουμε τόσο χαμηλά. Στο σημείωμα «Ατλαντες» και στο άρθρο του κ. Δ. Μάνου δεν υπάρχει αυτό που φαντάζονται οι συνήγοροι των «Ανεύθυνων» και λυπούμαστε για λογαριασμό τους, γιατί βλέπουμε πως δεν είναι σε θέση να ξεχωρίσουν δύο πράγματα τόσο τελείως αντίθετα.

Οι επιθέσεις μας δεν έχουν, όπως φαντάζονται πικρόχολο προσωπικό χαρακτήρα. Τέτοια επίθεση την καταδικάζουμε και τη θεωρούμε απαράδεκτη και εγκληματική.

Ένα ζωντανό περιοδικό, με άρχες και πεποιθήσεις, δε μπορεί να κρατεί παθητική στάση. Η αξιοπρέπειά του του επιβάλλει να αντιμετωπίζει την πνευματική ζωή κατά τρόπο ενεργητικό και να χτυπάει δρυσμένες σφαλερές κατά τη γνώμη του πνευματικές και αισθητικές καταστάσεις.

Εμείς μόνο από βαθειά πίστη προς την αλήθεια και από άμετρη αγάπη προς το Πνεύμα, αναγκάζομαστε να χτυπήσουμε κάθε κιβδηλεία και πλάνη. Μα τις πλάνες και της κιβδηλείας τις δημιουργούν και τις διαδίδουν στο σύνολο τα άτομα. Είμαστε πάντα πρόθυμοι να συζητήσουμε δημοσία, γραφτά ή προφορικά, τις απόψεις μας, γιατί βασίζονται στην αλήθεια, την ειλικρίνεια και την αγάπη.

Επιφύλαξεις

Το διήγημα του Ν. Βασιλειάδη, που δημοσιεύουμε σ' αυτό το τεύχος στάλθηκε απ' τον ίδιο το διηγηματογράφο στο συνεργάτη μας Άρχη Κόβα ως ανέκδοτο. Δεν ξέρουμε αν στο μεταξύ δημοσιεύτηκε πουθενά. Έμεις δεν έχουμε να το δούμε άλλου. Το δίνουμε στη δημοσιότητα μ' επιφύλαξη και θέαμε ευχαριστημένοι αν χαρίζουμε στους αναγνώστες μας κάτι ανέκδοτο του αξέχαστου διηγηματογράφου μας.

Ευτυχισμένοι Γάμοι

Την προπερασμένη Κυριακή έγιναν οι Γάμοι του φίλου και αγαπητού Γυμνασιάρχη του Ζωγραφείου κ. Β. Μούτσουλου με τη Διευθύντρια της κοινωτικής σχολής του Καδήκιοι διδά Μαρία Δανδρίδου.

Συγχαίρουμε το εκλεκτό ζευγάρι και του ευχόμενατη ζωή γεμάτη αγάπη κ' ευτυχία.

Αναχωρήσεις

Ο καθηγητής και τακτικός συνεργάτης μας κ. Δημήτριος Μάνος ανεχώρησε τον περασμένο μήνα στην Αθήνα και θα επιστρέψει το φθινόπωρο.

Γιουνούς Ναδί

Η Τοιχοκική δημοσιογραφία έχασε, τον περασμένο μήνα, έναν από τους επίλεκτους στυλοβάτες της, τον ιδρυτή και αρχισυντάκτη της «Τζουμχουριέτ» Γιουνούς Ναδί. Ολόκληρος ο τύπος της πόλης μας, αφιέρωσε τιμητική άρθρογραφία, για τη ζωή και τη δράση του ξεχωριστού δημοσιογράφου που πέθανε μακριά απ' την πατρίδα του Η άπώλεια ενός πνευματικού ανθρώπου της αξίας του Γ. Ναδί σέκεται για πάντα δυσάναπληρωτη για τον τόπο μας, και πολλαπλασιάζει τις εθύνες των συνεργατών του. Θέλω να πιστεύουμε πως το έργο του μεταστάντα θα το συνεχίσουν επάξια εκείνοι που τον διαδέχτηκαν.

Θλιβερή ειδηση

Κατά μιαν επίμονη διάδοση ο γνωστός στα Πολιτικά Γράμματα κ' εκδότης της «Φιλολογικής Προτοχρονιάς» κ' Άβραάμ Παπαζογλου τουφεκίσθηκε στη Θεσσαλονίκη.

Μια έκδηλωση

Ευχαριστούμε το περιοδικό «Τέχνη» για τα συναδελφικά λόγια με τα οποία υποδέχτηκε το πρώτο μας τεύχος.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ο διάσημος βιοτοζός του βιολιού Yehudi Menuhin βρίσκεται στην Αγγλία. Στις 7 Ιουλίου έδωσε συναυλία με τη σύμπραξη της συμφωνικής ορχήστρας του Β.Β.Σ.

Η συναυλία μεταδόθηκε ραδιοφωνικώς. Το μουσικό πρόγραμμα ήταν το περίφημο concerto για βιολί του Beethoven. Περιττό να τονίσουμε πως η εκτέλεση ήταν υπέροχη και πραγματική απόλαυση για τους άκροατές.

—Οι συμφωνικές συναυλίες της καλοκαιρι-

νης περιόδου άρχισαν στο Λονδίνο. Έτσι οι φιλόμουσοι λονδρέζοι έχουν και πάλι το εύτυχημα να ακούν εξαιρετικές συναυλίες από διάσημους εκτελεστές.

Κι' αυτή τη φορά, βέβαια, χωρίς τον κίνδυνο να ενοχληθούν από το βόμβο ανεπιθύμητων Ιπταμένων.

—Με την ευκαιρία της 20ης επέτειου των «Φίλων της Γαλλικής Παιδείας» στην Αίγυπτο, δόθηκε στα μέσα του Μάη στην Όπερα του Καίρου ή «Αντιγόνη» του Σοφοκλή μεταφρασμένη και ελαφρά διασκευασμένη από τον περιφημο Ζάν Κοκτώ.

—Επίσης στο ίδιο θέατρο παίχτηκε στα γαλλικά και στ' αγγλικά το υπέροχο έργο του Μπέν Τζόνσον «Volpone».

—Στο «Βασιλικό Θέατρο» της Αθήνας παίζεται το έργο του Σαίξπηρ «Ο Έμπορος της Βενετίας».

—Στην Όπερα του Καίρου ανεβάζονται «Οί πονηρίες του Σκαπίνου» Ο Σκαπίνου είναι πρόσωπο της «Comedie de l' Art». Ο Μολιέρος τον εξανάλλισε και πρώτος ο ίδιος έπαιξε αυτό το ρόλο. Αιτή τη φορά τον ερμηνεύει με μεγάλη επιτυχία ο διάσημος ήθοποιος Κλεμάν Χαράρι.

—Η «Φιλοσοφία της Κομψότητας» είναι ο τίτλος ενός χαριτωμένου βιβλίου της κυρίας Β. Βάγκερ, γνωστής στους παρισινούς οίκους μόδας μετ' όνομα Μέγνα Ροίφ. Ένα έργο γεμάτο ποιήση λεπτότητα και πνεύμα, ένας υπέροχος ύμνος στην αληθινή όμορφιά.

—Στην Αθήνα γιορτάστηκαν τα 85 χρόνια του ποιητή της περασμένης γενιάς Γεωργίου Δροσίνη.

—Ο θεατρικός συγγραφέας Ν. Λάσκαρης πέθανε τον περασμένο μήνα στ' Αθήνα.

—Ο Ζάν Κοκτώ με το πνεύμα του το ανήσυχο, αδιάκοπα αναζητά να φωτίσει την άχρωμη καθημερινή ζωή. Έτσι υπογράφη το πρώτο σουρεαλιστικό του φιλμ «Το αίμα του Ποιητή» όπου όλος ο ανθρώπινος πόνος τρέχει ως αίμα από το στόμα ενός έτοιμοθάνατου παιδιού.

—Ο Τ. S. Eliot έπαιξε αυτό το μήνα στο Παρίσι κι' υπό την προεδρεία του Πωλ Βαλ ρύ, έδωσε με διάλεξη για τον «Κοινωνικό ρελο της Ποίησης». Όλα τα γαλλικά φιλολογικά περιοδικά έτίμησαν το μεγάλο αυτόν άγγλο ποιητή.

Στην Ακαδημία της Αθήνας, έγινε εκλογή νέων ακαδημαϊκών: Ο Έπ. Θωμόπουλος για την έδρα των Εικαστικών τεχνών, ο Σ. Σκίπης της Λογοτεχνίας, ο Κ. Ρωμαίος της Αρχαιολογίας, ο Μ. Καλομοίρης της Μουσικής και ο Αλ. Διομήδης και Γρ. Παπαμιχαήλ των Ηθικών και Πολιτικών Έπιστημών.

Ένα νέο βιβλίο επνευσμένο από ε'κόνες και άναμνήσεις της Τσεράνης είναι τα «Ασιατικά Νέα» του Gobineau.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Στη «Nouvelles Hebdomadaires» της 7 Ιουλίου διαβάζουμε άρθρο του Πωλ Ήλυάρ, «Εισαγωγή σε μι' ιστορία του Κινηματογράφου» όπου πλέκει το εγκώμιο του όμιλούντα Κινηματογράφου.

Στη «Nouvelles Hebdomadaires» της 16 Ιουλίου, άρθρο του Jean Jose Marchand με θέμα «Ο Άνρϋ Μισώ στην ποίηση» όπου τονίζεται πως είναι ο μοναδικός και πραγματικός σουρεαλιστής ποιητής, ισάξιος στο είδος του με το Βαλερύ.

Στις 28 Ιουλίου ο Audiberti παίρνοντας άφορ-

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

—Ο καημένος σ' ένα μήνα καταστράφηκε.
—Έπαιξε στα χαρτιά.
—Όχι, έβγαλε φιλολογικό περιοδικό.
(Σχίτσιο Αίμιλ, Οικονομική)

μή από μια τελευταία ποιητική συλλογή του René Lacote μιλάει γὰ τὴ νέα ποίηση, καὶ πιστεύει πὼς πολὺ δύσκολα θὰ κινηθῶσι νὰ ἐπιβληθεῖ στὸ με ἀλο κοινὸ γὰ τῆς λείπει ἀκόμα ὁ Μαίτρε.

Στὶς 30 Ἰουνίου βλέπουμε ἕνα σπουδαῖο ἄρθρο τοῦ Antony Page γιὰ τὸ «Ρεαλισμὸ τοῦ Ρωσικοῦ Θεάτρου».

Στὸ τελευταῖο τεῦχος τῆς «Τέχνης» συνεγράφονται: «Ὁ κ. Α. Μπάρας, κετοστικὰ, ὁ κ. Β. Βενέτης αἶσος» διήγημα, ὁ κ. Ν. Δάμτσος «Ἀπὸ τὸ ὄραμα τοῦ Τολστόφ», ὁ κ. Β. Μιρμύρογλου «Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Σ. Γυναικωνίτου», ὁ κ. Α. Πρωτοπάτης μεταφρ. ποιήματα τοῦ Baudelaire, ἡ Μάγια Δρῶσου «Τὸ κοίταξί με τὴ μεν ξελιά ψυχῆ», ὁ κ. Σ. Παπαδόπουλος ἡ «Ὀφηλία» με τάρσος. ἀπ' τὸ Ρεμπώ καὶ ὁ κ. Β. Ἰωαννίδης «Γλυκοχαρᾶζει» ποίημα ἢ

Στὴν «Ἐφημερίδα» τῆς 15 Ἰουνίου διαβάζουμε τὸ ἀξιόλογο ποίημα τῆς διήγημα τοῦ Κ. Βενέτης καὶ ποίημα τοῦ Σ. Σκίπη ἀφιερωμένο στὸν Κ. Παλαμᾶ.

Στὶς 2ῃ Ἰουνίου «Τὸ ὑπεύθυνο ἔτομο» ἄρθρο τοῦ Πέτρου Χάρη καὶ τὴν «Ἡρωϊκὴ ποίησις» ποίημα τοῦ κ. Δ. Παπακωνσταντίνου, στὶς 29 Ἰουνίου «Τὸν Καπετάνιο» διήγημα τῆς Νανῆς Ἀντωνίου καὶ τετράστιχα τοῦ κ. Γ. Πατριαρχία.

Καὶ στὶς 6 Ἰουλίου «Τὸ ἴδιο μάτι» διήγημα τοῦ κ. Κ. Γερασίμου καὶ οἱ «Καλλιτεχνικοὶ δραματισμοὶ» τοῦ Ν. Παλαισιπούλου.

Στὶς 18 Ἰουλίου συνέχεια τῶν «Καλλιτεχνικῶν δραματισμῶν» τοῦ κ. Ν. Παλαισιπούλου, οἱ «Νέοι καιροὶ» ἄρθρο τοῦ κ. Β. Βενέτη, πάλι γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν Τέχνη καὶ ἡ «Καταδίκη» ποίημα τοῦ Π. Βασιλείου.

Στὴν Ἀθήνα κυκλοφόρησε σὲ μιὰ καλαίσθητη ἔκδοσις, τὸ «Αἰγαῖον φύλλο τῶν νέων ποιητῶν». Τὸ «Αἰγαῖον» εἶναι ἡ πιὸ ζωντανὴ ἔκφρασις τῶν συγχρόνων κατευθύνσεων ἐπὶ τῆς Τέχνης.

Στὸ τεῦχος αὐτὸ περιλαμβάνεται μεταξὺ ἄλλων, «Ἐισαγωγή στὸ Μέγστον Μάθημα» τοῦ Ἄγγελου Σικελιανοῦ ἀπὸ τὸν Ρομπέρ Λεβέκ.

Στὸ θοῦν τεῦχος τοῦ Ἀθηναϊκοῦ περιοδικοῦ «Νέα ζωὴ» μεταξὺ ἄλλων ὑπάρχει καὶ μελέτη γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Τούρκου συμβολιστῆ ποιητῆ Ἄχμέτ Χασίμ.

Στὸ 2ῃ7 τεῦχος τοῦ «Οὐνεσ libress» διαβάζουμε μιὰ νουβέλλα τῆς Κωλιῆ καὶ ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴ νεότητα τοῦ Georges Dahamel.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

—Τὸ καλύτερο βιβλίον ποὺ ἐκδόθηκε τὸν καιρὸ τῆς κατοχῆς ἐπὶ τὴν Ἀθήνα εἶναι ἡ «Αἰολικὴ Γῆ» τοῦ Ἡλία Βενέζη. Στὴ δευτέρῃ ἔκδοσι τοῦ βιβλίου ὁ Ἄγγελος Σικελιανὸς προλογίζει τὸ ἔργο κατὰ τρόπο ἀριστουργηματικὸ

«Ἄλλα σημαντικὰ λογοτεχνικὰ βιβλία εἶναι «Τὸ χαμένο νησί», «Ὁ Κοτζάμπασης τοῦ Καστροπούρου» καὶ ἡ «Νυχτερινὴ περὶπάταια τοῦ Καραγάτση», καὶ ὁ «Βασίλης ὁ Ἀρβανίτης» τοῦ Μυριβήλη.

Κυκλοφόρησε σὲ τέταρτη ἐπιμελημένη ἔκδοσις, με ξυλογραφίαι τοῦ ζωγράφου κ. Α. Τάσου, ἡ μελέτη τοῦ κ. Ν. Ζαχαριάδη «Ὁ ἀληθινὸς Παλαμᾶς».

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ζ. Βουδούρη— Ὁ Σαλταμπικόπουλος, ἀρετὰ κάλογραμμένος, με τὴ διαφορὰ πὼς δὲν ἔχουμε, γιὰ τὴν ὄρα σατυρικὴ σελίδα νὰ δημοσιευτεῖ. Γράφετε πολὺ καλά καὶ με χιούμορ θὰ θέλαμε τιποτα ἄλλο δικό σας.

Τ. Σάση— Γράφετε ὄραϊκα, στρωτὰ μὲ κατὶ λείπη, ἀπ' τὸ πεζὸ σας ὠριμότητα, συγκέντρωση ἐπὶ τὴν ἰδέα. Μπορεῖ ἀργότερα μ' ἕνα διόρθωμα νὰ δημοσιευτεῖ.

Σ. Φίλη— Μὲ μιὰ καλὴ προσπάθεια τὰ γραπτὰ σας θὰ γίνουν καλύτερα. Νὰ διαβάσετε πολὺ πεζογράφους μας. Δὲν εἶστε τῆς γνώμης πὼς οἱ προχειρολογίαι εἶναι ἀμαρτία νὰ δημοσιεύονται;—

Χειρόγραφα καὶ ἐπι ἀφορὰ τὸ περιοδικὸ νὰ στέλλονται ἐπὶ βιβλιοπωλεῖο Λευτέρη Μπέρτ. Γκαλιπ Λεδὲ 35 Τεκέ, Πέρα.

SISMANOGLIO MEGAKO

ΔΙΑΦΗΜΙΣΙΣ

ΑΝΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΑ Η ΔΙΑΦΗΜΙΣΙΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΜΕΣΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ἄλλὰ γιὰ νὰ ἀποβῆ ἀποτελεσματικὴ πρέπει νὰ προπαρασκευάζεται συστηματικὰ καὶ νὰ ἐφαρμόζεται με τὸν καλλίτερο τρόπο

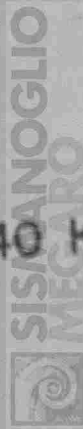
Θέτομεν ἐπὶ τὴν διάθεσίν σας τὰς γνώσεις καὶ τὴν πειρὰ μας ἐπὶ εἶδος αὐτὸ, παρουσιάζοντες ἸΔΕΕΣ, ΣΧΕΔΙΑ καὶ ΚΕΙΜΕΝΑ καὶ ἐτοιμάζοντες εἰδικῶς διὰ κάθε εἶδους ἐργασία ἰδιαίτερο διαφημιστικὸ πρόγραμμα

Ἐπίσης χάρις ἐπὶ τὴν καλὴν συνεργασία ποὺ ἐξασφαλίζαμε, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ σὰς ἐτοιμάσουμε τοὺς ὠραιότερους καὶ ταλόγους, ἀφίσες, ταμπέλες, κλισὲ καὶ διαφημίσεις δι' ἐφημερίδας διαφημιστικὰς ταινίαις κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ REKLAM BÜROSU ANTONIOY APOSTOLOY

Μετρόπολι Χαβὴ Σοκὰκ ἀρ. 17 Ἐναντι τοῦ Σιὸ (ΠΕΚ) Καρτὰ ἀπάρτεβάν ἰον πάτωμα.

Fiati 40 Kuruş

ΤΥΠΟΣ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΑΛΑΤΑ ΓΕΡΑΣΤΗ ΤΖΑΜΙ, ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ ΣΟΚΑΚ ΓΙΟΡΔΑΝ ΧΑΝ